

Osnovna šola Primoža Trubarja Laško

ZGODOVINSKI PREGLED ŠOLSTVA V LAŠKEM

Laško, junij 2010

Kazalo:

Petra Velikonja: ŠOLA SKOZI ČAS - Zgodovinski pregled matične šole Primoža Trubarja Laško	3
Irena Namestnik: PODRUŽNIČNA ŠOLA DEBRO	49
Dragica Radojevič: PODRUŽNIČNA ŠOLA REČICA	51
Cvetka Teršek: PODRUŽNIČNA ŠOLA REKA – OD NEKOČ DO DANES	59
Irena Gaberšek: PODRUŽNIČNA ŠOLA ŠENTRUPERT – BILO JE	69
Marija Kotar: PODRUŽNIČNA ŠOLA VRH - IZ NAŠE OSEBNE IZKAZNI	74

ŠOLA SKOZI ČAS - Zgodovinski pregled matične šole Primoža Trubarja Laško

Kot je zapisal J. Orožen: »*Kulture kakega naroda si ne moremo zamisliti brez šole. Šola nastane, ko zgodovinsko-socialne razmere dozoriijo zanjo.*«

Laška šola ima pestro in zanimivo zgodovino, ki sega vse v 16. stoletje. Odločila sem se, da malo pobrskam po literaturi in drugih virih in jo na kratko opišem. Pri oblikovanju članka so sodelovali še nekateri bivši in današnji učitelji ter učenci naše šole s svojimi spomini ali vtisi. Vsem se prav lepo zahvaljujem.

Laško spada med najstarejše kraje v naši domovini. Prvi zapis se pojavi v zgodovinski kroniki leta 1147, naseljevanje na tem območju pa je potekalo veliko prej.

Zapisi kažejo, da je sredi 17. stoletja v šoli poučeval organist Ferdinand Stadler. V naslednjih letih se je vlada zeloanimala za stanje šolstva, okrožni glavarji so morali o njem poročati. Celjski glavar je poročal, da v laški šoli poučuje organist in da jo obiskuje 12 otrok.

Nato je prišlo obdobje Marije Terezije in njenih sprememb. Bila je ustanoviteljica osnovnega šolstva v bivši Avstriji. Bila je prepričana, da je napredek države odvisen od blagostanja naroda, ki ga daje izobrazba.

Leta 1770 je šola postala državna zadeva, ni pa bila povsem ločena od cerkve. Učitelji so bili še vedno organisti ali kaplani in tudi nadzorstvo je bilo pod okriljem cerkve. Šole so bile nemške, in sicer normalke, to je bila najvišja stopnja osnovne šole, srednja stopnja so bile glavne in najnižja stopnja trivialke. V teh šolah so poučevali le štiri predmete: verouk, čitanje, pisanje in računanje, na normalkah so se ukvarjali še z latinščino, poudarek je bil na verski in moralni vzgoji.

V Laškem je bila ustanovljena trivialka leta 1774, učitelj je bil organist. Prvi učitelj je bil Ignacij Grbec, nato so se izmenjavali in leta 1793 je šolo obiskovalo okrog 30 otrok,

čeprav bi jih naj bilo vpisanih 52. Starši so otroke zadrževali doma, saj so jih potrebovali za pomoč pri delu.

Iz starih zapisov: Pred trgatvijo morata učitelj ali vaški rihtar iti od hiše do hiše in popisati vse otroke, stare od 6 do 12 let. Starše, ki ne pošiljajo svojih otrok v šolo, je treba dvakrat opominjati, če to ne pomaga, jih je treba kaznovati, bodisi z dvojno šolnino, ako so dovolj premožni, bodisi z javnim delom.

Od leta 1795 so z odredbo morali popisati in prisiliti tudi otroke od Sv. Krištofa, iz Jagoč in Lahomška, da so hodili v šolo. Staršem, ki otrok niso pošiljali v šolo, so grozili z vojaško eksekucijo, nekateri so pristali celo v zaporu. Kljub vsemu je bilo leta 1789 vpisanih v šolo 87 otrok, obiskovalo pa jo je le 29. Nadzoru glede obiska otrok v šoli se niso izognili niti trški veljaki.

Poučevanje je kasneje prevzel F. Potočin, ki je ob nedeljah poučeval tudi odrasle, lahko bi rekli, da so bili to začetki Univerze za tretje življenjsko obdobje.

Kaplanija danes

Šola je bila takrat v kaplaniji, to je bila temna, vlažna soba. Trški magistrat je zato najel prostore v starem špitalu (do leta 2008 je v njej gostoval Vrtec Laško), kjer je ostala šola do leta 1824.

Reformi Marije Terezije je nekaj dodal še Jožef II., reforma pa se je nadaljevala še po njegovi smrti.

Že takrat se je bil hud boj, kdo naj prevzame večji nadzor nad šolstvom, cerkev ali okrožni komisarji. Rezultat pogajanj in razmišljanj je bila »Politična šolska ustava«, ki je izšla 1805. Veljala je več kot šestdeset let. Šolstvo je prešlo pod nadzor cerkve, ki je zahtevala obvezno šolanje otrok do 12. leta.

Kako pa učbeniki in delovni zvezki ter ostali pripomočki?

Danes se na tržišču bije pravi boj in ponudba je velika in raznovrstna. Včasih ni enostavno izbrati ustrezno gradivo v poplavi vsega materiala. Učitelji se trudimo izbrati kakovost in omejiti količino.

Propagandna razglednica za Nemško šolo

Včasih pa s tem ni bilo težav. Knjig in učbenikov je bilo zelo malo in zelo pozno so prišli v šole. Knjige so bile predvsem nemške, Slomškova knjiga, Blaže in Nežica v nedeljski šoli (1842), nekaj let kasneje še šolska računica v nemškem jeziku.

Tudi hospitacije so poznali, opravljal jih je dekan (cerkveni nadzornik), ki je ob koncu leta prisostvoval tudi pri izpitih. Kot vsaka šola je imela tudi naša zlato ali častno in črno ali sramotno knjigo, kaj se je vpisovalo vanju, je povsem jasno.

Pouk je potekal v nemškem in slovenskem jeziku, za starejše od 12 let pa je bila organizirana tudi nedeljska ponavljalna šola. Šola je imela takrat dva oddelka, eden je imel pouk popoldan, drugi pa dopoldan. Trajal je dve uri, kar je ugaljalo vsem, saj so starši potrebovali otroke doma za delo. Metode takratnega učitelja (V. Žmitka) so bile zelo pohvaljene, imel je zelo dobro metodo analitičnih vprašanj, ki so uvajala otroke k razmišljanju.

Žmitka je nasledil Tomaž Štular. Šolo so nato iz bivšega špitala preselili na Trg št.1, kjer jo je obiskovalo že 80 otrok. Leta 1838 je Laško dobilo novega učitelja Antona Flisa. Za svoje delo je dobil naziv vzornega učitelja. Kasneje je šola postala celodnevna, učenci pa so se uvajali tudi v rezljanje in izdelovanje modelov kmetijskega orodja. Neobvezen pouk ročnih spretnosti so imele tudi deklice, poučevale so jih učiteljice.

Število otrok je pričelo naraščati in kmalu so morali ponovno uvesti popoldanski pouk, šolo pa so preselili na novo lokacijo, kjer je imela še vedno v uporabo le eno sobo.

Pojavile so se težnje po novi, večji šoli, kot je to določala Politična šolska ustava, ter namestitvi učitelja pomočnika. 1838 je bil izdelan načrt za novo šolo, podpisan je bil dogovor glede prispevka in gradnje, dela so se že začela. Vendar je posegla vmes višja sila. Laško je zajel požar in uničil velik del trga. Material, ki je bil namenjen za šolo so porabili za obnovo gospodarskega posloplja in cerkvenega stolpa.

Čez čas se je težnja po novi šoli ponovno pojavila in 1840 je Laško dobilo svojo prvo stavbo za šolo.

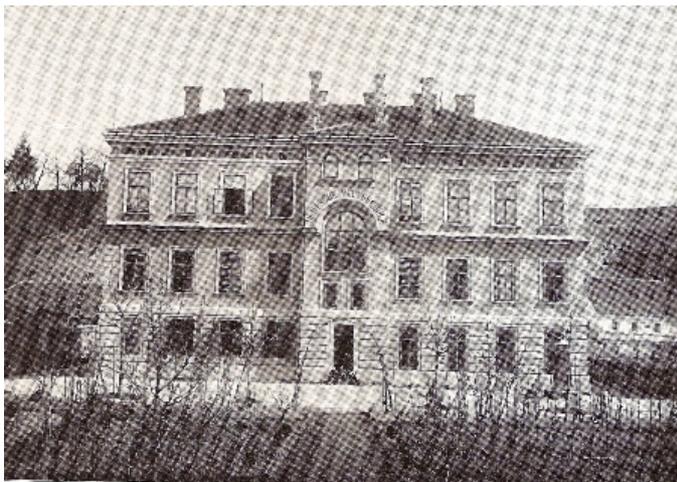
V naslednjih letih so se menjavali učitelji, šolstvo pa je počasi prevzela država. Cerkev je obdržala zastopstvo v šolskih svetih, pouk verouka in pravico zahtevati od učencev, da se udeležijo vseh verskih obredov. Izboljšala se je ponudba in število šolskih knjig. Poleg katekizmov in zgodb iz svetega pisma so nastajale še računice, začetnice slovnice in čitanke (berila).

Število učencev se je večalo, odprli so nove oddelke, telovadba je postala obvezen predmet, a le za dečke. S tem je nastala potreba po telovadnici. Predpisi so zahtevali tudi šolski vrt, ki je bil pomemben za pridobivanje zelenjave in je imel urejeno drevesnico.

Eden pomembnih nadoučiteljev v Laškem je bil Tone Flis, ki je v pouk vpletel glasbo in petje. V naslednjih letih je poučeval Karel Valentinič, po katerem se imenuje ulica v Laškem. Danes so tam hiše, včasih pa so se bohotili sadovnjaki.

V navado so prišli manjši izleti, počitnice so najprej trajale od 15. avgusta do začetka oktobra, kasneje od 15. julija do začetka avgusta, četrtki pa so bili prosti.

V tistem času je bil zelo močan nemški vpliv, tako so v Laškem leta 1890 dobili posebno trško nemško šolo.

Nemška šola je hitro dobila svoje poslopje (danes srednji del šole s knjižnico in pisarnami), slovenska pa je ostala v starem. Kasneje so ga podrli in na novo zgradili. V prihodnjih letih so na nemški šoli ustanovili vrtec in šolsko kuhinjo.

Danes sta vrtec in kuhinja s toplo prehrano nekaj samoumevnega, za tiste čase pa je bil to velik napredek.

Učenci v nemški šoli leta 1900

V času I. svetovne vojne je bila v slovenski šoli nekaj časa nastanjena vojska, kasneje so jo spremenili nazaj v špital, pouk pa preselili v župnišče. V tem času je poučeval Juro Kislinger in bil kasneje tudi upravitelj.

Po vojni je bila nemška šola ukinjena, do II. svetovne vojne je število učencev naraslo na 656. Šola je postala sedemrazredna s pomožnim razredom. Povečalo se je tudi število učiteljev.

Z ukinitvijo nemške šole je ostalo šoli na razpolago še eno poslopje, ki so ga poimenovali B, poslopje bivše slovenske šole pa A. V telovadnici šole B je bil nastanjen krajevni muzej, zato je telovadba potekala na dvorišču, kar pa se je spremenilo z zgraditvijo Sokolskega doma, kasneje poimenovanega Partizan, danes je to Kulturni center.

Mladi telovadci v Sokolskem domu

Iz spominov na mojo šolo in učitelje

Dandanašnji je po slovenskih šolah veliko stvari, da lahko šolar ali dijak, ko odide v beli svet, nanje pripne svoje spomine. Tu lepa telovadnica, tam primerno igrišče za športne igre, drugje spet razkošno opremljen naravoslovni kabinet ali imeniten šolski orkester ... in iz vsega tega živahno vrvenje dogodkov, katerih šolska urejenost v času in prostoru so kot nekakšen varni privez, da se ob njem umiri entropičnost razvihrane mladosti in spominov nanjo.

Moja prva šola, osnovna šola v Laškem, ki sem jo začel obiskovati na jesen leta 1945, je takrat premogla le najpomembnejše: učitelje. Niti z imenom očeta Slovencev se takrat še ni ponašala. Šolsko poslopje pa je bilo tiste čase poleg graščinskega med laškimi najbolj impozantno in je tudi zato vzbujalo ustrezno strahospoštovanje. Še zdaj grem tam mimo s primernim spoštovanjem (ko je strah z leti vendarle malo popustil).

Ko sem leta 1952 odšel na učiteljsiše v Ljubljano, je bila šola sedemletka. Je bilo pač tako, da je ljudska oblast, ki je potrebovala delovno silo za izgradnjo nove države, najprej reformirala šolstvo. Štirje razredi osnovne šole so tako dobili, kakor se je takrat reklo, tri razrede 'nižje gimnazije'. Generaciji rojstnega letnika 1938 se je ta reforma otepala pozneje: ker so na učiteljsiše vpisovali šele dopolnjene štirinajstletnike, sem moral eno leto počakati v t. i. pripravljalnici, ta čas pa so štiriletno učiteljsiše reformirali in ga – podaljšali s petim letnikom. Mojega učiteljsiša – tretji, četrti in peti letnik sem opravil na celjskem učiteljsišču – se je tako nabralo za šest let.

Po resnici povedano, je tisto, kar bi mogli biti moji spomini na laško sedemletko, eno samo brezskrbno otroštvo, ki ga je skalila edino očetova smrt leta 1949. Moja osnovnošolska leta so bila tako rekoč šola v naravi: vsakdanji ribolov v Savinji pri Črnem mostu (od tu navzgor do toplic in navzdol do rakitovja) ter potepi po gozdovih pod Divjim farovžem in pri Žegnanem studencu. Branje sem si brusil pri Karlu Mayu, katerega prevode iz predvojne Slovenčeve knjižnice smo si v zvezkih izmenjavali po strogo uravnanem redu. Mayeve knjige sicer niso bile izrecno prepovedane, zaželeno pa to branje pri takratnih oblasteh le ni bilo (najbrž zaradi piščevega poudarjenega nemštva

ali nemara pogostega sklicevanja na božjo voljo, a mi tega nismo opazili; v današnji dan so mi ostali brezhibni opisi krajev in terena z napetim dogajanjem). Pozneje sta se Mayu pridružila Twainova junaka Huckleberry Finn in Tom Sawyer ter njune missisipijske dogodivščine, ki smo jih fantini podoživljali na – takrat veliko bolj vodnati Savinji.

Šola, ta je zapustila le spomine na posamične podobe učiteljev. Spomin je seveda krhka zgradba, ki v šestdesetih letih zlagoma prhni, da se zabriše še tista neznatna urejenost, ki je v otroški glavi shranjena zgolj kot izkušnje za danes in jutri. Tako je tisto, kar bi bilo uporabno za pričevanje, nastalo pozneje kot spontano oživljanje ljudi in prizorov v mladeniškem veseljaškem omizju, pogosto nebrzdanem in objestnem, da se je izoblikovala nekakšna kolektivna obnova, kot konsenz (»Tako je to bilo.«), ne pa kot zavestno jemanje slik iz osebnega spominskega arhiva.

No, nekaj je tudi iz tega vira.

Če me spomin ne vara (in s tem zadržkom bi moral svoje spominjanje na ta otroški čas opremiti večkrat), je bila v Laškem moja prva učiteljica Nina Drobnič, ki je kot predvojna upokojenka na tej šoli najbrž za krajši čas spričo pomanjkanja učiteljev samo poprijela. Klical sem jo 'teta Nina', ker je prijateljevala z mojo pravo teto Milico Kubica, predvojno učiteljico ročnih del na laški šoli. Neskončno dobrodušna teta Nina se je neuspešno mučila z mojim lepopisom (to je bil šolski predmet), nekako leta 1946 ali 1947 pa je s to muko nadaljeval Marko Manfreda, a je najbrž v dogovoru z mojim očetom (mladi Marko je bil namreč v istem vagonu laških izseljencev v Srem in se je tam pridružil partizanom), ki je to poskušal še doma, opustil vsako upanje, da bi moje kracanje ustrojil na oceno zadostno. Edina protekcija, ki sem je bil skozi šolanje deležen, je tako izviral iz skupne izseljeniške usode mojih in Markovih staršev. Kaj je umanjalo v didaktični metodi teh dobrih ljudi, tega danes ne vem več, čeprav me je oče zaradi lepopisa trdo prijemal (tudi za 'ta sladke'), a pozneje, na učiteljišču, sem lepopis na šolski tabli – tanko gor, debelo dol – po splošnem priznanju izbrusil do vzornega.

Svoje učitelje smo takrat naslavljali samo s 'tovariš' ali 'tovarišica', brez priimka. Ko pa smo o njih govorili med seboj, so bili le Ravbar, Tavželj, Šinigoj, tovarišica pa je bila Górička (Zdenka Gorič), a ta način oslavljanja sploh ni bil nespoštljiv, še manj slabšalen, pač nekako domačnost. Do leta 1952 imam v (kolektivno preverjenem) spominu

učitelje Čekado, zakonca Ravbar, Tavžlja, zakonca Šinigoj, Širca, zakonca Gorič, telovadca Bračuna, Nerata, Rataja, Jeršeta, gospo Malenškovo, Kislingerja, učiteljico Planarjevo (Planarco), Rusinjo Lenicki ter razrednika Bratuža. Iz razreda pa se kot svojega učitelja spominjam profesorja zgodovine Borisa Šinigoja, ki je zgodovinske dogodke najraje predvajal: kako je srbski atentator Miloš Obilić pred kosovsko bitko zabodel sultana Murata, je moral zaigrati večkrat, za bodalo je uporabil ravnilo; sicer pa si je – mislim, da kar za zgodovino šole – pridobil zasluge kot vodja pevskega zbora. Da nas je, med nami tudi razposajene fakine, uspel disciplinirati za petje v zboru, me čudi še danes, a za glasbo občutljivi mož je zmožgal v naše petje položiti iskreno in neskaljeno čustvenost. Zbor je nastopal na šolskih proslavah ob državnih praznikih in po laški okolici (kamor so nas vozili na odprtem pivovarniškem kamionu) in vselej se z ganotjem spominjam, kako je pesem Smrt v Brdih izvalila solze v očeh občinstva. Koncert je zmeraj zaključila šaljiva pesmica v srbohrvaško-romskem jeziku (svi cigani sveca slave, čavrole, čavrole ... ao-le-le, džuka le-le džuka-le, džuka pende cernoletne). Le v katerem zbornem arhivu jo je iztaknil dobri učitelj? Pesmi nisem slišal nikoli več.

Matematiko me je učila Zdenka Gorič. Zdi se mi, da je bila neuspešna učiteljica matematike. Mnoge svoje učence je za zmeraj sprla celo z osnovami te pomembne vede, da smo bili pripravljeni sprejeti sugestijo, da pač 'nismo za matematiko'. Ko sem veliko pozneje ob študiju lingvistike jemal v roke osnove algebre in teorije množic, sem spoznal, da bi bil tudi jaz za matematiko, ko učiteljica na samem začetku ne bi bila pozabila vsaditi v otroške glave, naj v minus ena a ne iščemo reference v izvenmatematični resničnosti (da npr. minus ena v aritmetiki ni isto kot minus ena stopinja Celzija) in da so ta pravila samo v glavah za matematično igro. Bog ji daj v nebesa, kljub temu.

Profesor Širec velja v Laškem za predhodnika ekološkega pogleda na živi svet, že spočetka pa smo ga učenci šteli za najbolj izobraženega v učiteljskem zboru. Bil je moj učitelj kemije in prirodopisa (v humanistiko ga je odneslo pozneje). Imeli smo ga za strogega in resnobelega učitelja, pravzaprav smo se ga – bali. Če sklepam po sebi, ki sem vendarle učil več kot trideset let, ta oznaka na stara leta tudi njemu ne more biti

všeč. A takrat je bilo tako. Pridobil si je nesporno avtoriteto za držo ravnatelja in šoli, še za naprej in za naslednike, vzpostavil prepotrebno digniteto.

Ruščino je – do leta 1949, se razume – učila rojena Rusinja. Naslavljati smo jo morali 'tavárišč profesór Liníckaja'. Kako jo je prineslo v Laško, najbrž ne ve nihče zagotovo. Ali je bila s soprogom Lenickim (bolj verjetno Belorusom) med številnimi intelektualci, ki so se po oktobrski revoluciji umaknili v Jugoslavijo, kjer so postali mnogi, tudi na Slovenskem, vidni nosilci akademskega življenja, ali pa je bila le povojna aktivistka zamišljene sovjetizacije, tega takrat nismo vedeli in se o tem tudi med krajani ni nihče spraševal, saj je bila vitka gospa poznih srednjih let in aristokratskega videza v laškem okolju ugledna, čeprav mestoma nekoliko vzvišena učiteljica. Z gospo Malenškovo (tej pa res ni nihče rekel 'tovišica') sta učili folklorno plesanje, tako da je bilo na šolskih proslavah zmeraj kaj rusko-slovenske folklore. Kam je zakonca Lenicki odplaval informbirojevski razdor, je neznano. Ruščina je kot učni predmet izginila, nadomestila pa jo (spet) nemščina, ki jo je učil predvojni šolski upravitelj Kislinger.

Moj razrednik je bil učitelj blagega spomina Bratuž. Podpisoval se je Bratuž J. Marij. To je bil okrogličen in malo debelušen mož nižje postave. Nanj se spomnim največkrat, najbrž tudi zaradi tega, ker je učil slovenščino. Bil je iz rodovine tistih Bratužev, katerih enega, pevovodjo, so za to, ker je v fašistični Italiji neustrašno praktical svoje slovenstvo, goriški fašisti naphali s strojnim oljem, da je umrl v peklenkih mukah. O tem nam je učitelj, zmeraj s solzami v očeh, pripovedoval tako pogosto, da tega – s precejšnje časovne distance – ne razumem kot izraz njegovega ponašanja s trpinčenim sorodnikom, ampak kot spoznanje, da je s tradicionalnim nemštvom prežeto okolje njegovega tedanjega učiteljskega mesta izkazovalo škrbasto domovinsko zavest o slovenstvu. Vsi, ne samo jaz, se spominjamo njegovega začetka vsake učne ure: »O, zdaj«. Iz žepkov na sivem telovniku, v katerih je tiščal palca in kazalca, je zdaj iz tega, zdaj iz onega privlekel do skrajnje možnosti obrabljen svinčnik (dal ga je ošiliti izbranemu učencu kot nekakšen znak zaupanja), iz notranjega žepa v suknjiču je izvlekel drobno beležnico s seznamom učencev. In začel izpraševati. V začetku maja je obveznemu 'o, zdaj' sledilo vprašanje: »Kam pojdemo letos na majski izlet?« Odgovor razreda je bil znan in enoglasen, drugega ni bilo: »Na sončno Goriško«. Na ta način si je

dobri mož naredil priložnost, da je obiskal svoje kraje. Mnogi laški učenci so tako videli sončno Goriško in – upam vsaj, da je bilo tako – bili deležni njegovega ganljivega slovenstva. Brž po upokojitvi se je vrnil na Goriško. Po letu ali dveh je prišel glas, da je umrl. Ponosni Slovenec.

Ko takole oživljam spomine na svoje laške učitelje izpred šestdesetih let, me preveva občutek zadoščenja in ponosa, da sem se jim rojeni Laščan na domači šoli – za krajši čas – kot učitelj pridružil tudi jaz.

Tomo KOROŠEC

Ob začetku II. svetovne vojne je bila večina slovenskih učiteljev odpuščenih. Iz Avstrije so prišle učiteljice, ki niso imele opravljenega učiteljišča. Obe šoli so ponovno zasedli vojaki, stalno bombardiranje ter kasneje uničeno poslopje B je zadalo šolstvu velik udarec. Po vojni sta bili šoli v zelo slabem stanju, inventar je bil odnešen ali razbit, arhiv uničen, knjige požgane. Prvi povojni upravitelj laške šole je bil Milko Jerše, 1946 ga je zamenjal Ciril Ravbar. Stanje se je počasi normaliziralo, 1945/47 so obnovili šolsko poslopje, kasneje so uredili še šolsko dvorišče, ogradili spodnji del in ob straneh uredili okrasni vrt. Leta 1948 je ravnateljstvo prevzel Jože Širec, to vlogo je opravljal 17 let.

2. razred leta 1950, ravnatelj Jože Širec

Šola je bila moj dom. Pa ne zato, ker bi bil navdušen nad poukom in sošolci ali pa celo zaljubljen v svojo » tovarišico«. V šoli sem zares stanoval skupaj s staršema - učiteljema - in bratoma. To je bila po eni strani prednost, saj sem lahko prišel v razred skupaj s šolskim zvoncem, po drugi pa me je vedno vleklo ven, v mesto, v naravo, k igri in žogi. Vzoren učenec pa sem zaradi staršev tako ali tako moral biti.

Moje kraljestvo sta bila šolsko podstrešje in šolski vrt - tako smo mu rekli. Na podstrešju sem med ropotijo, ki zame to seveda ni bila, ure in ure iskal zaklade in sanjaril o daljnih deželah in čudesih, velik šolski vrt pa je bil večna učna ura življenja. V njem sem čakal, da so na vrsti gredic dozorele prve jagode in redkvice, se sladkal s prvimi hruškami, preizkušal vse vrste ribezlja, sredi poletja v rogovili drevesa glodal trpki sadež kutine in si želel, da bi bile višnje manj kisle. Samo nekaj metrov me je ločilo od Savinje in vrb žalujk, ki so bile s svojimi dolgimi lasmi krasen oprijem za drsanje po narasli vodi največjega slovenskega hudournika. V pozni jeseni pa mi je ostala še nešplja s svojimi koščičastimi sadeži, ki ti dajo sladkost šele, ko jih zmedi prva slana.

Šolskega vrta ni več. Prekril ga je asfalt. Na igriščih se igrajo otroci šolarji. Upam, da imajo svoja kraljestva, kot smo jih imeli mi, in v njih iščejo izgubljene ideale.

Miran ŠINIGOJ

Šolsko leto 1949/50, 8. razred nekoč ...

... in danes, 60 let pozneje.

Ko je 1950 začela v Laškem delovati nižja gimnazija, je bil za vodenje le-te izbran Jože Širec, vodstvo štirirazredne osnovne šole pa je prevzela Marija Špan.

Na šoli je bilo oblikovanih 10 oddelkov ter pomožni oddelek za manj nadarjene. Sedemletka se je razdelila na osnovno šolo in nižjo gimnazijo. Ta je bila v bivši slovenski šoli, imela je štiri razrede, 9 oddelkov, 339 dijakov in 13 predmetnih učiteljev ter profesorjev. 1952/53 je bil priključen še vrtec. Upravitelji so bili Ciril Ravbar, Jože Širec, Stanko Tavželj, Nikolaja Železnik, Ernest Tiran, tajnik pa stari šolnik Juro Kislinger, ki je poučeval tudi nemščino.

V Laškem je takrat poleg splošne obrtne šole delovala še lesna in kovinska šola z 39 vajenci, učitelj je bil Marij Bratuž.

Učiteljski zbor, šolsko leto 1956/1957

1. vrsta Marija MRZEL, Karla BURDIJAN, ravnatelj Jože ŠIREC, Zora VIVOD, Nika TAVŽELJ, Manica MALENŠEK,
2. vrsta Marija KRIVEC, Metka PESTOTNIK, Zdenka GORIČ, Avgust LOVRENČIČ, Marija BOGOVIČ, Alenka ŠNUDERL

Na OŠ Laško sem začela delati 1958, v na novo preoblikovani osemletki. Dobila sem 5. razred, ki je bil delno predmeten in dvoizmenski.

Takratni ravnatelj je bil Jože Širec, postali smo eksperimentalna šola, dodatno smo izpopolnjevali znanje ter poleg šolskih opravljali tudi izvenšolske dejavnosti.

Sama sem prevzela mentorstvo PO (Pionirske organizacije). Naš pionirski odred Franc Rozman - Stane je vsako leto 29. novembra organiziral sprejem prvošolčkov v PO. Sprejem je bilo zelo svečan. Učenci so dali pionirsko zaprisego, dobili pionirske simbole (rdečo rutico, modro čepico in značko).

Vsako leto so se izvoljeni predstavniki razrednih skupnosti udeležili Zbora pionirjev, prišli so iz cele Slovenije. Tako so se spoznavali med seboj, spoznavali svojo domovino, kateri so obljubili, da jo bodo ljubili, čuvali in s svojim vedenjem, učenjem in znanjem prispevali k njenemu napredku.

Zelo uspešni smo bili pri obujanju tradicij NOB. Vsako leto je naš odred sodeloval pri Kurirčkovi pošti, ki je potovala po partizanskih poteh, od javke do javke. Pri trasiranju poti so pomagali upokojeni borci in člani planinske zveze. Za uspešnost smo prejeli kipec Kurirček, ki je verjetno še na šoli.

Učenci so sodelovali pri različnih krožkih in obšolskih dejavnostih. Udeleževali so se šolskih, občinskih, republiških in državnih tekmovanj in dosegali zelo dobre rezultate.

Likovni krožek pod vodstvom učitelja Jožeta Majcna je sodeloval v likovni koloniji Trepča 77, kjer so dosegli odlična priznanja in nagrade. Mladi literati so se srečali na Ohridu,..

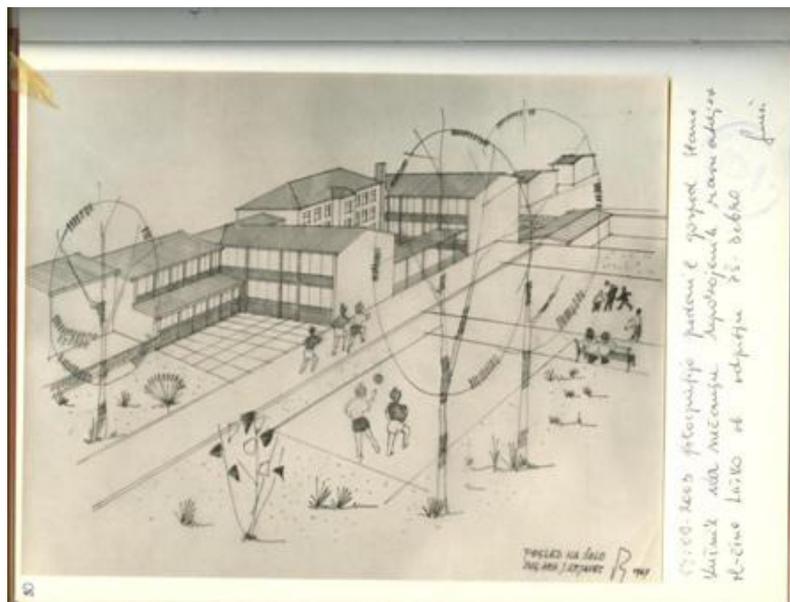
Z učenci 7. razredov smo bili povabljeni v Beograd, kjer smo se srečali s pionirji cele Jugoslavije. Navezali smo stike s pobrateno šolo v Trsteniku, s katero smo dolga leta izmenjavali obiske.

V uvodu sem povedala, da smo imeli dvoizmenski pouk z zelo številčnimi razredi in brez telovadnice. Zato je bilo vodstvo šole prisiljeno v novogradnjo. Naši pionirji so zelo zavzeto in uspešno sodelovali pri agitaciji za samoprispevek občanov za izgradnjo nove šole in telovadnice. V novi šoli je bilo delo lažje in uspešnejše.

Na dan šole 8. junija 1974 sem za uspešno delo z mladino dobila priznanje in plaketo Primoža Trubarja.

Še vedno čutim vez s šolo in kolegi, ki so v zasluženem pokoju.

Danica FRIEDL

Pogled na šolo, kot ga je videl arhitekt J. ERJAVEC leta 1967

Posnetek s snemanja filma NA PAŠI – 1966. Osvojil je 1. nagrado v Ljubljani in 3. nagrado v Sarajevu.

Na delovna leta v OŠ Laško me veže več lepih spominov. Najbolj na šestdeseta leta, ko smo z učenci v Pionirskem foto-kino krožku odkrivali skrivnosti in lepote fotografije. Še posebej so me razveseljevali uspehi učencev Marjana, Danija, Matjaža, Igorja, Darija in drugih, ki so na razstavah v slovenskem merilu dobivali bronaste, srebrne in zlate Puharjeve plakete.

Učenci so v okviru krožka svoje fotografsko znanje nadgradili še s snemanjem kratkih igranih zgodbic na 8-milimetrski filmski trak. Tudi v tej dejavnosti so dosegli lepe uspehe in priznanja. Njihove filme so predvajali in ocenjevali na festivalu otroških filmov v Ljubljani, Novem Sadu, Sarajevu, Berlinu in Teheranu.

Rečem lahko, da je bilo to obdobje najlepše v moji poklicni karieri.

Stanislav KUŽNIK

Snemanje filma SNEŽNA SIMFONIJA - 1968

Ponovno je prišel čas sprememb. Šola se je preoblikovala v osemrazredno, 1969 je zgradba B dobila prvi prizidek in čez šest let še telovadnico. S šolskim letom 1969/70 je postal ravnatelj Stane Kužnik, štiri leta kasneje pa Jože Krašovec.

V 60. letih je šola izdajala letna poročila. Danes je to zanimivo branje, vse se ve. Nič več ni treba brskati po podstrešjih in iskati spričevala naših staršev, starih staršev, da se prepričamo, če so bili res tako dobri, kot nam zatrjujejo. Večina se jih bo še spomnila teh poročil. Le poiščite jih in obudite spomine. Uh, tale je bila pa stroga, tega smo se pa bali kot..., pri tej smo se veliko naučili, ta je bil zelo življenjski, temu smo jo pa ušpičili ...

Na OŠ Primoža Trubarja Laško sem učila trideset let učence tretjega in drugega razreda. Ostali so prijetni spomini.

Skoraj pred dvajsetimi leti smo drugi razredi v oblačnem vremenu odšli v Radoblje na naravoslovni dan. V gozdu se je stemnilo, zapihal je močan veter, zato smo se predčasno odpravili nazaj v šolo. Na cesti proti Marija Gradcu smo ustavljali avtomobile. Prijazni vozniki so dobesedno natlačili učence v vozila. Na koncu je zame zmanjkalo prostora. Po nekaj metrih vožnje se je zadnji avto ustavil. Učenec je izstopil. Ugotovila sem, da je to moja učenka. Rekla je:« Nisem mogla gledati, kako ste sami ostali na cesti.»

Pohiteli sva do šole, medtem se je razdivjala nevihta in nato je posijalo sonce. Zdelo se mi je, da sije samo zame.

Angela KUŽNIK

Moje prvo službeno mesto je bilo na OŠ Vrh nad Laškim, takrat je bila to samostojna osemletka. Z leti se je število učencev zmanjšalo in 1965 je postala podružnica. Po osmih letih sem odšla poučevati na centralno šolo v Laško. S kolegico sva »orali ledino« v OPB-ju. Takrat je bil to eden izmed prvih oddelkov podaljšanega bivanja v občini. V oddelku so bili učenci od 1. do 5. razreda, v majhni učilnici. Pouk je takrat potekal v dveh izmenah, tako tudi OPB. Po nekaj letih so dogradili poslopje z več učilnicami in kabineti ter telovadnico. Delo je postalo lažje in prijetnejše, pouk smo lahko organizirali v eni izmeni.

Pozneje sem poučevala v 1. in 2. razredu. Delo je bilo zahtevno, a prijetno. S kolegicami smo se odločile, da se priključimo projektu za opisno ocenjevanje, za kar smo se tudi ustrezno izobrazile.

Na šoli sem ostala do upokojitve.

Marjeta OŽEK

Kot sem že omenila, sta v Laškem bili dve šolski zgradbi. B zgradbo so počasi dograjevali, A zgradbo pa so namenili pouku otrok z motnjami v razvoju.

Leta 1936 so na osnovni šoli odprli prvi oddelek za otroke s posebnimi potrebami. Imenovali so ga pomožni oddelek. Med vojno oddelek ni deloval, ponovno je oživel po vojni in se 1953 reorganiziral v samostojno oddelčno enoto. Takrat je poučevala Marica Širec, ki je opravljala tudi delo ravnateljice do leta 1977. Najprej so šolo obiskovali otroci iz laškega okoliša, nato še iz rimskega in radeškega. V začetku sedemdesetih je postala šola osemoddelčna in je dobila svojo zgradbo na Valvasorjevem trgu. Kasneje se je preimenovala v Osnovno šolo Dušana Poženela. Ravnateljica je postala Marta Mlakar. Sčasoma je število učencev začelo upadati. V začetku devetdesetih je šola postala organizacijska enota Osnovne šole Primoža Trubarja in kasneje njena podružnica. Uvedla se je mobilna specialna pedagoška služba, ki jo je izvajala defektologinja Karolina Carevič. Leta 2006 se ves inventar, skupaj z zaposlenimi in učenci, preseli v obnovljene prostore na matično šolo kot oddelke z nižjim izobrazbenim standardom.

Naša šola se imenuje po »očetu slovenske književnosti« in privržencu protestantskega gibanja Primožu Trubarju. V Laškem je služboval kot duhovnik v letih 1530-1533. Z gorečimi pridigami je vtisnil globok pečat krajanom. Tako je 26. decembra 1960 na predlog šolskega odbora občinski ljudski odbor poimenoval osnovno šolo v Laškem po Primožu Trubarju.

Poučevati sem začela leta 1965, in sicer na šoli na Reki. Takrat je bila to še osemletna šola, ravnatelj je bil g. Engi Rataj. Šola je bila prostor za kulturne dejavnosti, srečanja krajanov in praznovanja. To so bila lepa leta in imam prijetne spomine. Zame je bila v tem obdobju edina težava dolga pot, ki sem jo večinoma prekolesarila, v zimskem času pa prepešačila. Javnega prevoza takrat ni bilo, do osebnega avtomobila pa je bilo težko priti.

S poučevanjem sem nadaljevala na centralni šoli v Laškem kot elementarka, kjer sem ostala do upokojitve. Zavedala sem se, da so to temelji »hiše-osemletke«. V prvih letih je v šolo vstopilo veliko otrok, ki prej niso obiskovali vrtca in smo jih pripravljale učiteljice prvih razredov. Te ure male šole smo izvajali po pouku ali pred poukom. Pouk je namreč potekal v dveh izmenah (dopoldan in popoldan). Potekal je predvsem v obliki igre in glasbe. Izmenski pouk smo imeli dolga leta v tedenskih, mesečnih ali polletnih izmenah. Tako so naši otroci pogostokrat bili prisotni pri pouku, saj ni bilo popoldanskega varstva.

V 35-letnem poučevanju se najbolj spominjam časa, ko sem sodelovala v regijski skupini za posodabljanje vzgojno-izobraževalnega dela v začetnih razredih. Cilj je bil izmenjavanje izkušenj ob uporabi sodobnejših metod poučevanja in uporabi ter izdelovanju učnih pripomočkov za učence. Medsebojno smo prisostvovali pri pouku, ga analizirale in si izmenjavale novosti. Znanje se je pridobivalo skozi igro, zato so bili učenci bolj sproščeni, sodelovali so tudi pri tedenskem načrtovanju dela.

Med mojimi spomini je veliko lepih trenutkov z učenci in njihovimi starši ter sodelavci. Spominjam se zelo ubogljivih, vodljivih in poslušnih ter zelo nemirnih, občutljivih, svojeglavih in težko prilagodljivih učencev. Najtežje mi je bilo, ko sem morala dajati slabe ocene, še posebno hudo pa, če je moral kdo ponavljati. Ob tem pa sem se zavedala, kako pomembni so ravno ti temelji za naprej.

Veliko pozornost sem posvečala lepi pisavi in urejenosti zvezkov. Na različne načine sem učence spodbujala k branju in uporabi knjige. Bila sem tudi med začetnicami opisnega ocenjevanja.

Če se ozrem nazaj, je moja delovna doba hitro minila in ob upokojitvi sem v začetku kar pogrešala čas, ki sem ga preživela z otroki in sodelavci. A če bi se še enkrat odločala za

poklic, bi izbrala prav tega, saj mi nikoli ni bilo dolgčas in ob teh malih zvedavih očeh sem se počutila vedno mlada.

Marija ŠTRUKLEC

Bilo je nekoč ...

8. razred leta 1959/60 »dopoldanci«, z razredničarko Niko TAVŽELJ

ter »popoldanci«, z razredničarko Marijo MRZEL ...

... in danes, 50 let pozneje oba razreda skupaj.

V šolskem letu 1978/79 je vodenje šole prevzela Jožica Ratej. V tem obdobju je šolsko poslopje dobilo nov prizidek z učilnicami za razredno stopnjo, likovno učilnico, prostori za knjižnico in gospodinjsko učilnico. Uvedeno je bilo kuhanje pri gospodinjskem pouku. Prišlo je tudi do vsebinske prenove, izvajati so se začeli kulturni in naravoslovni dnevi, pri športni vzgoji pa do delitve pouka za fante in dekleta.

Odprem vrata in stopim na mrčen (stoleten) hodnik. Zvonec! Ura je končana. V mračnosti hdnika zasijejo vedri obrazi otrok. Hitijo, kričijo! Veliko si imajo povedati. To so misli Irene Mulej, ki je postala ravnateljica leta 1987.

V tem času se je šola vključila v republiško eksperimentalno skupino integracije z opisnim ocenjevanjem v 1. razredu. Razredničarka je bila Erika Krašek. Naslednje leto so se v »opisno ocenjevanje« vključile še ostale učiteljice od 1. – 3. razreda. Isto leto so začeli z uvajanjem tujega jezika na razredni stopnji.

Od leta 1992 je šolske vrste vznemirila odločitev ministrstva, da se učitelje uvrsti v plačilne razrede. Istega leta so pridobili tudi možnost napredovanja v nazive in sicer mentor, svetovalec in svetnik..

V osnovni šoli Primoža Trubarja sem bila zaposlena od leta 1957 do 1987.

Delo je bilo raznoliko, zanimivo, mnogokrat težko, predvsem pa zelo odgovorno, v mnogih trenutkih lepo. Učiteljski poklic je poslanstvo.

Šolska stavba, v kateri so bili učenci razredne stopnje (1. – 4. razreda) je bila stara, iz leta 1892, brez prostorov za telesno vzgojo in igrišča. Za stavbo je bilo le šolsko dvorišče, kjer so se učenci sprehajali v glavnih odmorih, sicer pa so malicali v razredih. K telesni vzgoji smo hodili v Dom Partizana (danes Kulturni center).

Prvi težji trenutek v šoli sem doživela prvo leto službovanja, ko mi je ravnatelj ob polletju sporočil, da moram zapustiti moje učence 2. razreda, ki so bili zelo prijetni in

delavni, in prevzeti pouk v mnogo zahtevnejšem 4. razredu, kjer so bili učenci nekako razdvojeni in težje vodljivi.

V letih 1958 do 1973 sem predvsem v zadnjih letih poleg razrednega dela po šolskem učnem programu uvajala nove oblike in metode dela, kot so: samostojno učenje s pomočjo učbenika in delovnih zvezkov, delo v dvojicah, individualizacijo in notranjo diferenciacijo ter programiran pouk. Učenci so navdušeno sodelovali, kar smo pokazali na nastopih učiteljem celjske regije. Delo je potekalo po nasvetih pedagoškega svetovalca iz zavoda za šolstvo OE Celje. To je bil tudi čas dodatnega izobraževanja na različnih seminarjih in aktivih. Šola je v tem času nabavljala tudi nove učne pripomočke (grafoskop, diaprojektor, gramofon ...).

Šola je postala pretesna, zato so dogradili nov trakt za predmetno stopnjo (5. – 8. razreda). Uveden je bil kabinetni pouk, ki je omogočil učencem in učiteljem kvalitetnejše delo.

Nekaj lepih spominov iz obdobja poučevanja:

Ob zaključku šolskega leta dobim toliko nageljčkov, kot je učencev v razredu, učenec je nabral lepo travniško cvetje in mi ga podaril za moj trud z njim, učenec je mami v joku potožil, da sem odšla na porodniški dopust, veselje in zabava na športnem dnevu, ko hodimo po gozdnem mahu, zadovoljni obrazi, da se vsi srečni vrnemo s šolskih izletov (v razredu je bilo 47 učencev).

Leta 1973 sem prevzela mesto pomočnice ravnateljca. Dela je bilo ogromno, skrb za delo tehničnega osebja, prevozi otrok, vzdrževanje stavbe centralne šole in podružnic, vodenje šolske prehrane, nabava učnih pripomočkov... Osupla sem našla na podružnični šoli Reka odprta stranišča, ki so dajala slab zgled in vonj celi šoli. Že v naslednjih šolskih počitnicah smo uredili angleška stranišča.

V petletnem obdobju smo opravili mnogo vzdrževalnih del zlasti na podružničnih šolah, v Laškem je bila zgrajena prepotrebna telovadnica. Posebna pridobitev za normalnejše delo je bila zgraditev novega trakta k centralni šoli za učence razredne stopnje. Tako je

bil omogočen pouk v eni izmeni. Šola je z novim delom pridobila kuhinjo in večjo jedilnico. Učenci so tako malicali v jedilnicah, kuhalo se je tudi kosilo.

V tem času sem šolo že vodila, ker je dotedanji ravnatelj, ki je vsa gradbena dela vodil, odšel na drugo delovno mesto.

Vse do upokojitve leta 1987 so pedagoški in drugi delavci v šoli delali odgovorno in kvalitetno, saj smo ob pregledu celotnega dela s strani Zavoda za šolstvo OE Celje dobili pohvalo kot ena najboljših šol v celjski regiji.

Zelo pomembna je bila v tem času uvedba individualizacije pouka za 1., 2., in 3. razred, za matematiko in slovenski jezik. Pri teh predmetih smo izdvajali učence v poseben oddelek, kjer je poučevala za njih strokovno usposobljena strokovna moč – defektologinja. Vse delo je potekalo pod strokovnim vodstvom, skupaj s svetovalno službo in ravnateljem šole.

Najzahtevnejše in najbolj odgovorno delo ravnatelja je pač vodenje in spremljanje pedagoškega in vzgojnega dela učiteljev.

Jožica RATEJ

Spomini . . . številni so in v večini lepi. Segajo tja v 70., 80. in 90. leta prejšnjega stoletja.

Moja otroška želja – postati učiteljica - se mi je uresničila. Ker je bil izpolnjen zgodnji interes, sem pedagoškemu delu pripadala z vsem svojim bistvom. V učilnici, med mladimi sem bila srečna in sproščena. Zahtevala pa sem res delo, disciplino in izpolnjevanje danih nalog. Poskušala sem biti dosledna in z učenci v prijateljskih odnosih. V največji meri nam je to tudi uspevalo.

Na razredni stopnji, kjer je potekala večina moje delovne dobe, so otroci po naravi še naivni, učitelj jim še nekaj pomeni in jim je nekak vzornik. Otroci (kot tudi odrasli) so radi pohvaljeni, zato jim je treba omogočiti, da dosegajo cilje. V dolgoletni praksi sem iskala različne metode dela, ki so vodile k lažjemu razumevanju in poti do znanja.

Spomnim se učencev, s katerimi smo pripravili številne nastope. Vodila sem gledališki krožek z učenci predmetne stopnje. Mnogo odpovedovanja, strpnosti in prostega časa je bilo potrebno, da smo postavili na oder igro – tridejanko. Sami smo izdelali sceno in kostume. Učenci so postali pravi mojstri nastopanja. Danes so to odrasli ljudje, uspešni v svojih poklicih, v ponos vsem nam, ki smo jih poučevali.

Posebno poglavje v mojem spominu zavzema čas, ko sem bila pomočnica ravnateljice. Zaupana mi je bila med drugim tudi skrb za urejenost šole kot stavbe in njene okolice. Po naravi sem hortikulturka, zato sem se še posebej trudila za urejeno okolico šole, ker pa denarja ni bilo prav veliko, sem se obrnila na sponzorje. Z učenci hortikulturnega krožka nam je tudi uspelo. Poskrbeti pa še sem morala, da so bile v najkrajšem možnem času odpravljene tehnične napake ali poškodbe. Ne namenoma so učenci uživali, če so komu kaj zagodli. Nekoč so s sekundnim lepilom zalepili vse ključavnice na vratih učilnic in kabinetov v enem nadstropju. Uživali so, da se je začetek pouka malo zavlekel. Krivce smo kmalu našli.

Prehitro je minilo teh 35 let. Če bi se danes odločala za poklic, bi se ponovno odločila za pedagoško delo. Kajti otroci so najbolj iskrena in poštena populacija naroda. Če jih znaš pridobiti na svojo stran, ti zaupajo, znajo ceniti tvojo doslednost in te moralno nagrajujejo.

Hvala generacijam, ki so šle skozi moje roke, polepšale so mi marsikateri dan. Želim jim, da bi uživali v svojih poklicih in bili srečni, kot sem bila sama.

Anica BREGAR

Šola je v svojem razvoju doživela veliko prenov in sprememb, v vsakem obdobju pa ni bil njen namen le izvajanje pouka. Učencem je bilo ponujeno veliko interesnih dejavnosti, včasih so obdelovali vrt, danes imamo skalnjak, včasih so se športno udeleževali v društvu Sokol, danes imamo košarkarski klub in tekmuje v ŠKL ligi, mažoretke ... čas pač prinese svoje, nekaj se izgubi, drugo nastane.

Laška šola je v svet poslala kar nekaj učencev, ki so se uveljavili tako doma kot v tujini. V knjigi Znani Laščani so jih leta 1994 zbrali in predstavili učenci osmih razredov. Postali so znani humanisti, kiparji, slikarji, glasbeniki, arhitekti, pesniki, pisatelji, zgodovinarji, sodniki, pravniki, zdravniki, profesorji, ekonomisti ...

Med šolskim letom 1955/1956 in 2008/2009

(notranje doživljajski utrinek)

Lepega februarskega dne je bil zdraviliški park prijetno obložen s snegom, zvoki prometa udušeni, zrak čist, na beli planjavi razposajeni otroci, ustvarjajoč snežene može, sredi njih pa učiteljica, ki je prav tako uživala. Zelo redek, razveseljujoč prizor.

Popoln kontrast EROZIJI (akad.kip. J.J.Szekely, 2000), ki kot zlovešči napovednik bodočnosti stoji nedaleč vstran.

Ob tem sem se spomnil na našo likovno uro, ko smo na drugi strani Savinje, ob poti v Jagoče, vadili 3D risanje z opazovanjem kostanjev s koreninami, ki smo jih s svinčniki poskušali prenesti na papir (Jože Majcen) ali pa na prijetno urico na vrtu hiše (sedaj sedež obrtne zbornice), kjer je stanoval mlad učitelj (Tomo Korošec) in nas po zadnji učni uri, pred odhodom k vojakom, povabil na takrat zelo dragoceno pijačo, malinovec, ki ga je v velikem loncu pripravila njegova mama.

Živeli smo v zavetju čudovitih mater, gospodinj.

Poleg teh in podobnih prijetnih dogodkov pa se je v meni zasedrila zame pretresljiva izjava starejše učiteljice ob zaključku 4. razreda.

Potem ko so ji pridne učenke izročile protokolarni šopek rož: »Kaj mi nosite te rože, ko me boste pozabili že, ko boste odšli skozi vrata«. Takrat sem se zavezal, da je ne bom nikoli pozabil.

Saj res.

Kdo pa so učitelji, učiteljice?

Berem, da so Japonci pravkar ustvarili robota - učiteljico.

Vsak od šolarjev, učiteljev in učiteljic ima svojo zgodbo. Povzel bom mojo.

Sneženomožna skupina »na odprti sceni« opravlja eno od natančno določenih šolskih ur učnega programa za šolsko leto 2008/2009 v sistemu obveznega javnega šolstva, uvedenega v naših krajih leta 1774.

V športnem jeziku lahko rečemo, da se pred mojimi očmi odvija 234. prijetni »večni derbi« med učitelji in učenci, ki sicer niso tako na očeh javnosti.

To so otroci, rojeni leta 2000, 2001, prva šolska generacija 3.tisočletja, o katerem je bilo ob prehodu iz leta 1999 v leto 2000 toliko govora, ob sedanji krizi ni nič več vznesenih besed ljudi, ki so zadolženi za ustvarjanje vzdušja nenehne vzhičenosti, terorja sodobnega sveta.

Prav zanima me, kako jih bodo poimenovali medijski sociologi.

Nas, letnik 1948, so poimenovali baby boom generacija.

Bo to generacija Y2K, po znamenitem milenijskem računalniškem črvu (Y2K-millennium bug²), s katerim so nas strašili elektronsko tehnični guruji ob prelomu tisočletij?

Šola¹ ima večtisočletne korenine v različnih civilizacijah, ki so se vedno znova, vsaka na svoj način, ukvarjale z istim problemom kot danes - z naraščanjem, bitji, ki leto za letom (hvala bogu) prihajajo na ta svet kot so pred nami in bodo tudi za nami, če jih ne bodo začeli prodajati v genetsko reprodukcijskih city centrih, od koder jih bodo odvažale mamice s pločevinastimi maternicami, ki kot skarabeji iz potrošniške piramide rinejo in lezejo vsepovsod, na vse konce in kraje ter meter za metrom vztrajno požirajo najlepše koticke v naših krajih, najraje pod senčnatimi drevesi - dokler onečaščena ne padejo pod nujo »napredka«.

Okoliščine v času, ko smo mi prikockal³ na svet, so bile povsem drugačne, kot so danes.

Bilo je Laško, ki ga ni več.

Skoraj v celoti je bilo takšno kot ob razglasitvi za mesto, leta 1927.

Kilometer asfaltirane glavne ulice, preko kovičenega kovinskega mostu, povezane s cesto Celje - Zidani Most. Ponos sta bila mestni vodovod in elektrika, saj so naši predhodniki ustvarili ob gradnji južne železnice enega najbolje tehnično opremljenih krajev v JV Evropi.

Zelo sem si zapomnil začetek asfaltirane poti pri mizarstvu Hrastelj in njihovo kapelico, ker sem ob pogledu nanjo po triurni hoji iz Šentruperta ali Trobnega Dola, doma staršev, olajšano ugotovil, da smo prišli že skoraj domov.

Arhitekturno sta iz vsega tega, poleg cerkve sv.Martina, izstopali dve častitljivi zgradbi, šolski: ena iz leta 1891(1.- 4. razred), druga (5.- 8. razred) iz leta 1896.

V prvo smo vstopili 6. 9. 1955, v drugi pa zaključili osnovno obvezno šolanje 15. 6. 1963.

Sam sem mesto doživljal spoštljivo, z vrhunsko ponujenimi storitvami prekajevalnice pri Topoletu (sedaj pekarna), kamor sem, malo strahoma, v tiste temne prostore nosil prekajevati meso iz našega prehrabnega zaledja, ali pa pekarnice (sedaj Wit boy), v katero smo v pletenih peharjih nosili doma zmeseni in vzhajani kruh iz moke, ki so jo prodajali kmetje iz Vojvodine, označen z imenom na listku na testu, ki nas je nato čez nekaj ur ali naslednji dan lepo opečen čakal na polici ...

Ob začetku vsakega šolskega leta pa smo šli po jabolka, škrebļjavke, k Bencetovim. Super slowfood. Brez vzhodnjaških gurujev smo bili skoraj vegetarijanci. Fižol (seveda z ocvirkami), zelje, repa, krompir, žganci, čaj, kruh, mast, česen, čebula, bela kava, mleko, ki ga nisem maral, so bile stalnice. Prav tako nedeljska goveja juha, pražen krompir in solata.

Vsaki štirinajst dni pa še nepogrešljiva nogometna tekma na travniku, na katerem smo tudi sami brcali žogo ter tekli kros.

To je bil čas, ko so pivo še razvažali s konji, ko smo se kopali v Savinji pri zdravilišču, hernbadu ali anakapeli, nabirali zvončke na farovškem travniku, pri Humu pa čakali, kdaj bo mimo pripeljal kakšen avto, ali pa hodili poslušati žabe v Debro, točno na prostor, kjer me je zaenkrat zavezala igra življenja.

Mestno mladostno pa smo se počutili v hotelu Savinja z nepogrešljivim jukeboxom Wurlitzer, kamor smo tekali med odmori poslušati Perrya Coma.

Čeprav smo v šoli pisali in risali Laško, ki je bilo, Laško sedaj in Laško, ki bo (največkrat smo se skoncentrirali na sedanji Aškerčev in Orožnov trg), mi takrat niti na kraj pameti ni padlo, da bo na farovški zemlji in obali našega naravnega kopališča z »evropskim denarjem« nastal ekskluzivni ribiški parking, ki so si ta predel potihoma in »nedolžno« (kvartopirci bi rekli na »fonhintn«) prisvojili.

Šolanje smo pričeli v starinsko opremljenih razredih: klopi so bile dobesedne, v enem kosu, z luknjami za črnilnike, s črnilom, v katere smo namakali peresa, ki smo jih prinesli s seboj v ličnih lesenih škatlah. Pred nami črna tabla, ob nas peč. Roke smo

morali večkrat držati na hrbtu, včasih pa se je kdo znašel tudi »v kotu«. Nekaj časa smo nosili tudi črne delovne halje ter jedli fluorove tablete.

Patina starosti opreme je bila zame prijetna, neizumetničena. Edini tujek v tej sceni mi je bil, vsaj zame, strupeno odvratni oranžni »unrin«⁸ sir, od katerega je bil koristen samo ovojni papir, iz katerega smo z drgnjenjem izdelovali nekakšen žvečilni gumi.

Osnovno šolo sem od prvega dne do konca jemal kot zelo resno delovno obveznost, saj se je v mojem ožjem okolju, sedaj Mestni ulici, igra življenja odvijala zelo intenzivno, skromno in z neprekinjenim delom. Šola je bila moja »služba«.

Nisem bil vseskozi odličnjak, ker sem si postavil svoj kriterij vlaganja truda, saj je bila šola zame samo del mojega odraščanja.

Učitelje sem doživljal kot nalogodajalce ali naročnike, ki jih moram, tako kot oče - krojač svoje stranke, zadovoljiti s svojimi izdelki.

Učiteljem in učiteljicam, vsem brez izjeme moram izreči zahvalno priznanje, so me v osmih letih obveznega šolanja zelo kvalitetno opremili z vsemi osnovnimi znanji in spoznanji, potrebnimi za nemoteno nadaljnje šolanje, saj sem uspešno opravil sprejemni izpit na srednji tehnični šoli za strojništvo, vendar sem se zaradi osnovnošolskih prijateljev vpisal na Gimnazijo Celje, kjer nisem imel nobenih težav s preходом (v strokovni literaturi so raziskave pokazale zelo nizko napovedno vrednost osnovnošolskih ocen za kasnejši šolski uspeh) in sem jo uspešno zaključil. Moja nadaljnja pot pa je povsem posebna zgodba.

Res je, lepopisja še danes povsem ne obvladam.

To je bilo mesto neponovljivih Laščanov, tudi nas, otrok iz »šajspoha«, sedaj Mestna ulica. Pred tem je bila to povezovalna cesta med mestom (iz 200 metrov oddaljenih domov smo govorili, da gremo »umejst«) s področji okoli Žikovškega brda, Ojstrim in Gabernim.

Bila je polna zanimivih ljudi in dejavnosti najrazličnejših obrti, poklicev in usod.

Za pravo predstavo o teh osebah bi morali poleg vsega domoznanskega gradiva v knjižnici spoznati Ljudi iz Dublina⁴, Dobrega vojaka Švejka⁵, junake iz Polentarske police⁶ ali pa akterje v knjigi Smrt v bunkerju⁷

V času, ki nam je ostal kot prost, smo imeli še »lastno šolo in poligone« navzgor po dolini, takrat še čiste in odprte Žikovce, na punklčku (sedaj vrtec), travnikih in v gozdu okoli hotela kozolec Komes, Kobivjeku (sedaj Kidričeva ulica) ter vzhodni strani pod starim gradom (sedaj obora), pri vodnem zbiralniku prvega mestnega vodovoda (iz leta 1928), ki je oskrboval tudi pivovarno, ter gozdičku ob vznožju Huma nad peskolomom, (sedaj lovski dom).

Ali pa smo po cestah okoli naših domov tekali (samoiniciativni treningi), igrali nogomet, med dvema ognjema, karte, šah ali nogomet s frcanjem žogice z majhnimi plastičnimi igralci na vzmeteh na vogalu hiše (sedaj Mestna ulica 20), kjer je s staro mamo stanoval naš zelo priljubljeni sošolec Raša (†).

Včasih smo se zatekli na vrh drvavnice na njihovem dvorišču, iz vsega skupaj pa je nastal znameniti klub TSC (Top Story's Club) s sedežem na podstrešju te hiše. Zame je bilo zagotovo eno največjih doživetij, da smo bili med prvimi, ki smo lahko poslušali prve plošče vzhajajočih Beatlov. To je bilo moje ogrevanje za kasnejše leto 1968 v Ljubljani. A to so že čisto druge zgodbe.

Le kaj bodo ugotavljali ti, v mobi računalniško asfaltno avtomobilske okoliščine rojeni otroci, tam nekje leta 2060?

Tako, tovarišica učiteljica Marija Pader. Izpolnil sem mojo osebno zavezo. Nisem vas pozabil, a imeli ste prav.

Učimo se tudi igro življenja!

Marjan Zavšek, univ. dipl. psih

1► Šola (Veliki slovar tujk, Cankarjeva založba, 2002)

2► Wikipedija

3► Igra življenja, Teja Medved, 7.B, šolski časopis OŠ Primož Trubar Laško, Čvek

4► James Joyce, Dubliners, 1914, prevod Herbert Grün, 1955, z. izdaja 2005)

5► Jaroslav Hašek, Dobrý voják Švejk a jiné polivné historký, 1912, z. prevod Zupančič Jože, 2004

6► John Steinbeck, Tortilla Flat, 1935, prevod Ciril Kosmač, 1953, z. izdaja 2005

7► Martin Pollack, Der Tote im Bunker - Bericht über meinen Vater, 2004, prevod Amalija Maček, 2005

8► UNRRA (Veliki slovar tujk, Cankarjeva založba, 2002)

Matična šola je danes, po zadnji reformi, devetletka in je razdeljena na triade. V prvi so 1., 2., 3. razred, v drugi 4., 5., 6. razred in v zadnji 7., 8. in 9. razred.

V prvi razred se vključujejo učenci, stari šest let. Prvo leto sta z njimi v razredu učiteljica in vzgojiteljica oz. druga strokovna delavka, ki jim preko pogovora, opazovanja, raziskovanja, pripovedovanja, opisovanja in igre olajšata začetek in spodbudita ter pripravita za delo vnaprej. Ocenjevanje v tem obdobju je opisno. To pomeni, da ni »cvekov« in petic, temveč z besedami opišemo učenčevo pridobljeno znanje.

V naslednjih triadah so že številčne ocene, je pa novost, da se ocenjujejo tudi vzgojni predmeti. Starejši bi vedeli povedati, da to ni nič novega, saj so tako ocenjevali tudi v preteklosti, imeli pa so še oceno za vedenje in lep opis.

V tej triadi se je s prenovo razširil predmetnik in šola mora ponuditi učencem izbirne predmete, za katere se sami odločijo.

Da pa bi matematika, slovenščina in tuj jezik kar najbolje spolzela v mlade glave, so uvedli še nivojski pouk in fleksibilno diferenciacijo (slednjo že v 4. razredu).

Ob koncu šolskega leta 2008/2009 nas je doletela še ena sprememba, in sicer v osnovnih šolah ni več končnega uspeha. Učenci niso več odlični, prav dobri ..., temveč razred opravijo in napredujejo.

Naši učenci se uspešno udeležujejo različnih tekmovanj na občinskem in državnem nivoju in osvajajo najboljša mesta. Sodelujejo, tekmujejo in svoja znanja poglobljajo iz logike, matematike, fizike, kemije, biologije, angleščine, nemščine, znanja o sladkorni bolezni, znanja o veseli šoli, računanje je igra, prometa, v športnih disciplinah in z likovnimi izdelki. Učenci 1. triade ter 4. in 5. razredi sodelujemo v akciji Čistimo svoje okolje, v sodelovanju z Zdravstvenim domom Laško že nekaj let sodelujemo v akciji Zdravi zobki, vsi na šoli pa pridno zbiramo star papir in plastične zamaške.

Osnovna šola Primoža Trubarja ima danes poleg matične šole še pet podružnic in oddelke NIS (nižji izobrazbeni standard); PŠ Debro, PŠ Rečica, PŠ Šentrupert in PŠ Vrh. Vsega skupaj nas je zaposlenih 120 od tega je 84 strokovno pedagoškega kadra. V matično šolo je vključenih 389 učencev, skupaj s podružnicami pa jih je 742.

Prizadevamo si delo graditi na najnaprednejših spoznanjih šolske teorije in prakse, sodelujemo v različnih državnih in mednarodnih projektih, učenci sodelujejo in dosegajo odlične rezultate na tekmovanjih.

Se mi zdi, da sem začela z vodenjem naše šole včeraj. Pa se je v teh devetih, desetih letih marsikaj zgodilo. Pred desetimi leti sem kot pomočnica ravnateljice prevzela vodenje šole zaradi bolezni ravnateljice Irene Mulej, neumorne delavke, polne energije in moje iskrene prijateljice. Brez pomisleka, v upanju in želji, da se ozdravljena vrne. Pa se žal ni. Po njenem odhodu sem bila leta 2000 imenovana za ravnateljico. Strah pred vsemi odgovornostmi so mi zmanjšali delavci ob močni podpori. Ne le pri imenovanju. Predvsem s svojim delom in zaupanjem. Orali smo naprej. Tudi kdaj na mestu in kakšno brazdo nazaj. A vendar smo vsi skupaj uspeli pridelati kvalitetna semena, ki so leto za letom bogato rodila.

Že pred mojim prihodom na mesto ravnateljice smo se strokovno pripravljali na uvajanje devetletne osnovne šole. Na to temo smo se veliko izobraževali. To se je nadaljevalo vsa leta, saj smo šele letos uvedli program devetletne osnovne šole v vse razrede. Nadaljevali smo s sodelovanjem naše šole s šolo v Pliezhausnu, državnim projektom Zdrava šola, izvedbo kolesarskih izpitov in naravoslovnih taborov, zobno preventivo, plavalnimi tečaji ... – vse to še vedno počnemo.

V letu 2000 smo na pobudo učitelja športne vzgoje in ob finančni podpori občine uvedli zimsko šolo v naravi v Logarski dolini, ki jo v veliko zadovoljstvo učencev in učiteljev izvajamo vsako leto. Imamo se lepo. Udeležba je skoraj stoo odstotna, vsi se naučijo smučati, veliko je novih doživetij. V posebno zadovoljstvo nam je, da se v vseh letih ni nihče huje poškodoval.

V tem letu smo na pobudo ravnatelja Osnovne šole Primoža Trubarja Velike Lašče pričeli s sodelovanjem med slovenskimi šolami, poimenovanimi po Primožu Trubarju. Svečano smo podpisali listino o sodelovanju. Vsako leto se srečamo: enkrat pri nas, drugič v Velikih Laščah, tretjič v Bazovici. Vsako srečanje nas obogati, stkale so se tudi osebne vezi med učitelji in učenci.

Ko misel seže v leto 2001, smo še danes ponosni na izjemno uspešen in odmevni projekt Utrip Laškega v srednjem veku, s katerim smo ob zaključku »okupirali« Laško in ga spremenili v srednjeveški trg.

Leto 2002 sta zaznamovala dva velika projekta: Miti in legende o Laškem in Geološko-botanična učilnica na prostem: skalnjak. Slednji je še vedno »živ«. Celo več. Zdravilna zelišča s pridom uporabljamo za priložnostna darilca, čajčke ... Raznovrstne kamnine iz različnih krajev popestrijo in bogatijo pouk.

Za Laško je bilo leto 2003 prelomno. Dobili smo novo šolo v Debru. Še danes smo ponosni nanjo, to je najlepša šola! Pogumen korak občine. To je na otvoritvi izrazil tudi takratni šolski minister dr. Slavko Gaber. Odpravljen je bil dvoizmenski pouk. Za vso državo je bila prelomnica uvedba devetletne osnovne šole v prvem in sedmem razredu. Vpisali smo dve generaciji osnovnošolcev, ene stare sedem, druge šest let.

Začele so se uvajati novosti, na katere smo se tako skrbno pripravljali: v prvem razredu dve strokovni delavki (kaj če se ne bosta ujeli?), novi učni načrti v prvem in sedmem razredu (bo šlo?), novi predmeti, izbirni predmeti, tehniški dnevi, fleksibilna diferenciacija v sedmem razredu (kako bomo izdelali urnike, saj večina učiteljev predmetne stopnje poučuje v Laškem in Debru, kako bomo uskladili šolske prevoze, bo učencem omogočeno, da ne bodo lačni?), pa še in še in ... veliko dilem. Pa je šlo. In še gre. Vsako leto znova, z vedno novimi dopolnitvami in spremembami.

Prvič v samostojni državi smo se odločili za izvedbo poletne – plavalne šole v naravi. Skupaj s predstavniki sveta staršev smo se odpeljali na slovensko obalo in izbrali Ankaran. Dobra izbira. Vse do danes. Tudi te se ob sofinanciranju države udeležuje velika večina učencev. Komaj jo čakajo. Zadovoljni se vračajo.

Kljub obilici dela z uvajanjem novih programov nismo mirovali s projekti. Leta 2005 smo izvedli dva večja: Medosebni odnosi, ki je potekal dve leti, in Primerjava kulturne dediščine med šolami Primoža Trubarja. Veliko smo se naučili drug o drugem in drug od drugega.

S tem letom smo začeli prejemati prve odločbe o izvajanju dodatne strokovne pomoči za učence z različnimi težavami. S tem se je začelo pospešeno zmanjševati število učencev na Podružnični šoli za učence s posebnimi potrebami, saj večina učencev ostane v rednem programu. Za nekatere je to uspešno, za vse pa ne.

Odmevna in uspešna v Laškem je bila organizacija in izvedba dobrodelne prireditve za nakup igral za šolski igrišči v Laškem in Debru. Hvala vsem, ki ste sodelovali in pomagali. Učenci se z veseljem zadržujejo na teh urejenih in opremljenih površinah. Zaradi zmanjševanja števila učencev na podružnični šoli s prilagojenim programom in ob sprostitvi nekaterih prostorov na matični šoli, je bilo že ob izgradnji šole v Debru predvideno, da se bodo učenci s šole s prilagojenim izobraževanjem preselili v prostore matične šole. To smo izvedli v letu 2006, po prenovi njim namenjenim prostorov. Vsi smo zadovoljni.

V tistem letu smo se prvič vključili v državni projekt Evropska vas, ki ga izvajamo vsako leto.

Leta 2007 je število učencev prvič padlo pod 800, bilo jih je 796 in 115 zaposlenih (za primerjavo: leta 2000 je bilo 889 učencev in 100 zaposlenih). Podružnično šolo Reka je obliskovalo komaj 5 učencev. Bo ostala? Je. Je še in še vedno je zelo malo učencev. Začeli smo z načrtnim delom z nadarjenimi učenci.

Po pripravah v preteklem letu smo se vključili v ŠKL. Uspeh je bil nad pričakovanji!

V tem letu so se pričele intenzivne priprave na leto 2008, poimenovali smo ga kar Trubarjevo leto. Dejavnosti so potekale na različnih ravneh, v različnih projektih, pod skupnim naslovom »Vsak začetek je težak in nepopoln«. Vrhunec našega dela je bil ob

dnevu šole, 8. juniju, ko smo se predstavili s kulturno prireditvijo na občinski proslavi, posvečeni petstoletnici rojstva Primoža Trubarja. Že pred tem smo tistega dne pripravili dan odprtih vrat, kjer so naši učenci, učitelji in zunanji sodelavci ter učenci in učitelji iz Pliezhausna z razstavami in delavnicami prikazovali dogodke in opravila iz časa, ko je živel Primož Trubar.

Poleg navedenih dejavnosti smo vsako leto ponosni na odlične dosežke naših učencev na tekmovanjih iz znanja in raznovrstnih športnih disciplin ter natečajih. Niso zapisana bolj na koncu, ker da bi bila manj pomembna. Nasprotno: preveč jih je, da bi jih naštel na tem mestu. Čestitke vsem učencem in hvala vsem učiteljem, ki učence skrbno pripravljate.

Z veseljem sodelujemo ob različnih priložnostih v krajih, kjer delujemo. Čutimo, da smo njihov del in s tem učencem privzgamemo pripadnost kraju. Tu močno izstopajo podružnične šole, ki pripravljajo tudi dobro obiskane krajevne prireditve.

Krivično bi bilo, če ne bi bila izpostavljena tudi naša ustanoviteljica, Občina Laško. Ne moremo se pritoževati, da za nas slabo skrbi. Veliko sredstev namenja za šolske prevoze, dodatne dejavnosti, šolsko opremo in vzdrževanje šolskih zgradb.

S pomočjo donatorjev si privoščimo tudi kaj več, kot je nujno.

Niso samo materialni pogoji, ki nam (ne)omogočajo kvalitetno, umirjeno delo. V zadnjih letih se je spremenila vrsta predpisov, ki poleg strokovnih novosti nalagajo vedno več administracije. Velikokrat se sprašujem, komu ali čemu je vse to namenjeno! Obremenitve zaposlenih se množijo. Nasprotno je s plačami v šolstvu. Ne le letos. Že nekaj preteklih let.

Včeraj se je prevesil v danes.

Ko na hitro preletim napisano, se zavem, da je vse pisano v množini. Da. To niso dosežki in dogodki moje šole, temveč naše, cenjeni sodelavci - ves čas se zavedam, da sem samo prva med enakimi, spoštovani starši in učenci - vesela sem, da nikdar nismo ostali na različnih bregovih, spoštovani krajanj, predstavniki občine, podjetij in institucij,

ki nam omogočate, da svoje potrebe in sanje uresničujemo, hvala vam, saj lahko le s skupnimi prizadevanji dosežemo vedno več.

Danes prehaja v jutri, z novimi izzivi, cilji, pričakovanji ...

Slavica ŠMERC

Ko sem se odločila napisati kratko zgodovino šolstva v Laškem, sem kar hitro spoznala, da je beseda »kratko« odveč. Omenila sem, da segajo začetki v 16. stoletje. Kako naj štiri stoletja in še malo opišem na kratko? Ni mogoče! Poleg tega sem želela zgodovinskim dejstvom dodati še nekaj osebnega, tako sem vključila misli in spomine bivših učencev, učiteljev in ravnateljev. Kdor bi želel izvedeti več, mu bodo v Muzeju Laško, Knjižnici Laško in tudi pri nas na šoli radi priskočili na pomoč (kot so meni), lepo se jim zahvaljujem kot tudi vsem, ki so sodelovali pri nastajanju besedila s svojimi prispevki ali fotografijami.

Petra VELIKONJA

Osnovna šola Primoža Trubarja - danes

Zaključila bom z mislimi naših učencev, kaj jim bo ostalo najbolj v spominu na našo
»staro gospo«.

Zadnji šolski dan, prijatelji, sošolci
in sošolke, šolski kolektiv, kemija,
prigode 9. a, trenutkov, ko nam
učiteljice nasprotujejo in so slabe
volje, mrzlih koticov ob zimskih
dneh...

Prijatelji! Luka Šalamon
Šola v naravi – Mojca
Motoh
Menjavanje šol – Jasmina
Brčina
Učiteljice – Tomaž Jesih

Čufti – Sabina Pečnik
Prijatelji, druženje, odmori, veselje
po šoli, šola v naravi – Pia Polak
Norčevanje med poukom in odmori
– Martin Kovač

Šola v naravi in prijatelji - Katarina
Rataj
Prva ljubezen – Jerneja Pader
Zanimive ure zgodovine – Anja
Skarlovnik

Viri:

1. Orožen, J.: Zgodovina šolstva v Laškem. – Laški zbornik 2002
2. Šolske kronike
3. Mulej, I.: Sto let slovenske šole v Laškem
4. Iz arhiva Muzeja Laško
5. Fotografije: domači arhivi družine Velikonja, Muškotevc, Marija Štruklec, Marjeta Ožek, Stanislav Kužnik, Brigita Sajovic, Anica Sotlar, Biljana Jošovc – raziskovalna naloga 2009

PODRUŽNIČNA ŠOLA DEBRO

Podružnična šola Debro

Je naša najmlajša podružnična šola. Temeljni kamen so položili 19. 4. 2002. Bil je deževen dan, a celo dež ni preprečil dejstva, da se je začelo in da smo dočakali gradnjo nove šole. To je pomenilo konec prostorske stiske in svetle, lepe prostore, v katerih bodo učenci pridobivali znanje.

Pusta stavba je rastla hitreje, kot smo upali. Naenkrat je bil tu 1. september 2003, ko smo prvič prestopili šolski prag. Stavba je zasijala v toplih barvah, s 14 funkcionalno opremljenimi učilnicami. Najbolj navdušeni smo bili nad računalniško in sodobno opremljeno gospodinjsko učilnico. Velika svetla avla z odrom pa je hkrati tudi jedilnica, kjer se učenci najraje zadržujejo.

A kaj je stavba brez učencev?

Ti ji dajo z leti šoli svoj pečat. zato zgodovina šole Debro šele nastaja in jo bodo oblikovali rodovi za nami.

Vendar pa danes že lahko rečemo, da je naša šola, saj se v njej dobro počutijo učitelji in učenci. Tu in tam se že sliši: lahko bi bila večja, ni dovolj kabinetov, ... A to je druga zgodba.

Počasi se šola polni, njen utrip se meša z novostmi, otroškim veseljem, pričakovanji, razigranostjo in žalostjo ob odhodu, saj se v vsaki šoli, tudi naši, stkejo pristna prijateljstva, ki družijo mlade.

V kroniki šole beležimo dosežke učencev in njihovih mentorjev, zlata priznanja, pohvale in vrhunske športne dosežke.

Z vsakim odhodom generacije v svet gre delček šole z njo. Ostanajo lepi spomini in seveda dobra popotnica za življenje – znanje.

Irena NAMESTNIK

PODRUŽNIČNA ŠOLA REČICA

Šola danes

Na koncu rečiške doline, zahodno od Laškega, stoji OŠ Primoža Trubarja, podružnična šola Rečica. Leži na razglednem kraju v bližini cerkve A. Martina Slomška, ki je delo Plečnikovega asistenta prof. Janeza Valentinčiča. Okrog so različne gozdne poti, ki nas pripeljejo na bližnje vrhove Posavskega hribovja: Govško brdo (811 m), Babe (789 m), Ostri vrh (855 m), Kal (956 m), Mrzlica (1122 m), Gozdnik (1092 m), Šmohor (784m) in Malič (936 m).

Zgodovina rečiške šole se začne nekako pred 137 leti. Tedaj je novi zakon zahteval šolsko obveznost za vse »godne otroke«. Na seji krajevnega šolskega sveta pri Sv. Jederti so se dogovorili in sklenili, da se v Zgornji Rečici ustanovi nova ekspozitura. Na začetku so vzeli v najem hišo Janeza in Helene Jakopič za dobo 6 let. Prvi učitelj, ki je začel poučevati, je bil Martin Vihernik leta 1873. Takrat je bilo vpisanih 76 otrok. Število se je kasneje ves čas spreminjalo. Včasih je bil pouk samo dopoldne, drugič cel dan. Današnji otroci bi se verjetno razveselili naslednjega podatka: » Včasih pa cele mesece ni bilo pouka, ko ni bilo učitelja, ali je imel ta dopust.« (Šolska kronika I. 1946, str. 1)

Šolsko poslopje je prešlo v last krajevnega šolskega sveta leta 1879. Šolo so razširili in obnovili. Leta 1883 je bila otvoritev stavbe. Stari del je bil preurejen v učiteljska stanovanja, drugi del pa v učilnice. V spodnjih prostorih (v kleti) je bila kovačnica.

Z letom 1887 se je šola Rečica osamosvojila in postala samostojna osnovna šola. Nič več ni pripadala šentjedrskemu nadučitelju. Imela je lastni šolski svet in šolskega upravitelja.

Med prvo svetovno vojno je bila šola zaprta celo leto.

Večja obnova je bila tudi v šolskem letu 1927/28. Dobili so novo vodovodno črpalko, popravili in pobarvali so zunanje in notranje stene šole, prepleskali vrata in okna, popravili žlebove ...

Od leta 1928 do leta 1941 ni nobenih zapisanih podatkov, ker je okupator uničil vso šolsko kroniko.

Rečiška cerkev

Po pripovedovanju starejših Rečičanov in ga. Elizabete Seidel so v letih od 1936 do 1939 (v istih letih, kot se je gradila rečiška cerkev) k obstoječi šolski zgradbi dozidali še prizidek z novimi učilnicami. Naša šola je dobila sedanjo obliko.

Med drugo svetovno vojno sta tukaj, po ukazu Hitlerja, poučevala dva nemška učitelja iz Laškega. Pouk je potekal v nemščini. En učitelj je poučeval telovadbo, drugi pa nemški jezik. Vendar pa so se, na srečo, učitelji v vojnih letih zelo menjavali. Zelo priljubljen med mladimi je bil domači učitelj iz Laškega, g. Posinek, ki je naskrivaj poučeval v slovenskem jeziku.

Ob koncu vojne so partizani šolo požgali. V njej je namreč okupator imel policijsko vojašnico, od koder je napadal bližnje partizanske postojanke. Zgorela je polovica. Pouk so nekaj časa izvajali v sosednji hiši, nato je stekel v obnovljeni šoli. Za 4., 5. in 6. razred je potekal dopoldne, popoldne pa za učence od 1. do 3. razreda.

Učenci PŠ Rečice leta 1962

Število razredov v šoli se je spreminjalo glede na število otrok in njihovo starost. Največkrat so učenci obiskovali šolo do 6. razreda, nekaj let do 7. razreda, pa tudi do 5. razreda. Od leta 1955 naprej pa celo do 8. razreda. Pouk je potekal dopoldne in popoldne. Zaradi manjšanja števila šoloobveznih otrok se je pouk izvajal v kombiniranih oddelkih.

Leta 1964 je število učencev upadlo tako, da se je šola Rečica priključila osnovni šoli Primoža Trubarja. Postala je podružnična šola Rečica, kot štirirazredna šola. Vsi učenci so 5. razred že obiskovali v Laškem.

V njej so se menjali različni učitelji, ki so svoje znanje vestno posredovali učencem iz okoliških vasi. Šolska kronika beleži naslednje: Luka Starc, Mario Bratuž, Marija Česnik, zakonca Stanko in Marija Solza Skočir, Stanko Dernovšek, Marica Jelen, Marija Mrzel, Ivanka Šerbak, Marija Padar, Štefanija Štor, Neža Sagadin (Leljak), Jožica Šetina, Jožica Gaberšek, Jože Rancinger, Stanko Kužnik, Jožica Penič, Divna Bezgovšek, Milan Nedeljković, Erika Levšek (Krašek), Ida Povše (Lukek), Anica Bregar, Betka Trobentar, Anka Žabkar, Sonja Purgaj, Cvetka Teršek, Pavla Fedensberg, Irena Šibila (Irena Plevnik), Irena Manenica (Namestnik), Irena Grešak, Nuša Dimec, Dragica Radojevič, Alenka Punčuh, Ksenija Vozlič, Vesna Obrez, Vesna Potočnik, Nadja Fidler, Lidija Jakopič in Jasna Lapornik. Nekatere od njih poučujejo še sedaj.

Največje spremembe po 2. svetovni vojni je šola doživela v letu 1984. Takrat so učiteljska stanovanja prenovili in uredili v kuhinjo, shrambo, jedilnico in učilnice. Dobili so centralno kurjavo in po tleh položili parket.

V letu 2003 smo praznovali 120. obletnico razširjene in obnovljene šolske stavbe in 130 let začetka šole v Rečici. Ob tem jubileju so se obnovila in prepleskala okna, zamenjala notranja vrata ter obnovile sanitarije. V šolskem letu 2003/04 so se v 1. razred vpisali tudi prvi učenci devetletne osnovne šole.

Pouk še danes poteka v kombiniranih oddelkih. In sicer 1. in 2. razred v enem oddelku ter 3. in 4. razred v drugem oddelku.

Delo v kombiniranem oddelku je zahtevno, vendar zelo odprto, saj otroku v večini omogoča več lastne aktivnosti in je v skladu z vsemi sodobnimi pristopi k pouku.

In kakšno je stanje na naši šoli danes?

Na šoli sta zaposleni dve učiteljici, vzgojiteljica in kuharica, ki opravlja tudi delo čistilke. Zjutraj imamo organizirano varstvo vozačev, po pouku pa podaljšano bivanje.

Učenci se lahko vključijo v različne interesne dejavnosti. Lahko obiskujejo pevski zbor, bralno značko, računalniški in dramski krožek. Vsako leto pripravljamo različne prireditve: za starejše občane, starše in krajanje. Na prireditvah nastopamo s petjem, igro in plesom vsi učenci. Svoje talente so učenci že pokazali na prireditvah Rdečega križa, v domu starejših občanov v Debru ter krajevni skupnosti.

Redno se vključujemo v različne projekte, ki potekajo na šoli. Tako smo sodelovali v projektu Evropska vas, imeli delavnico na kulturnem dnevu ob Trubarjevem letu ter seveda vsakoletno obiskovali in spoznavali naše bližnje šole - podružnice. V letošnjem letu sodelujemo v inovacijskem projektu z naslovom Od pravljice do gledališko-lutkovne predstave. V ta namen pripravljamo gledališko predstavo. Nastalo pravljico pa bomo izdali v knjižni obliki.

Veseli in ponosni smo na svoje prednike. Na vse učitelje in učiteljice, ki so tu poučevali. Na vse, ki so se tu izobraževali. Upam, da so mnogi prav na naši šoli začeli uresničevati lastne, bolj ali manj velike, cilje.

Želim, da bi ta šola še naprej sprejemala mlada srca in spremljala ter usmerjala prve korake v veliki, skrivnostni svet znanja. Upam, da naša, sicer stara šola, ne bo nikoli osamljena in zapuščena. Naj jo otroci še naprej pomlajujejo, da bo tudi v naslednjih letih vir pridobivanja znanja in polna otroškega smeha in veselja.

Vodja šole: Dragica RADOJEVIČ

Sprejem štafete mladosti maja 1979

Skupinska slika letošnje generacije 2009/10

Sprevod zelenega Jurija in Vesne po Rečici april 1998.

Kulturni dan v Hermanu lisjaku, Celje oktober 2009

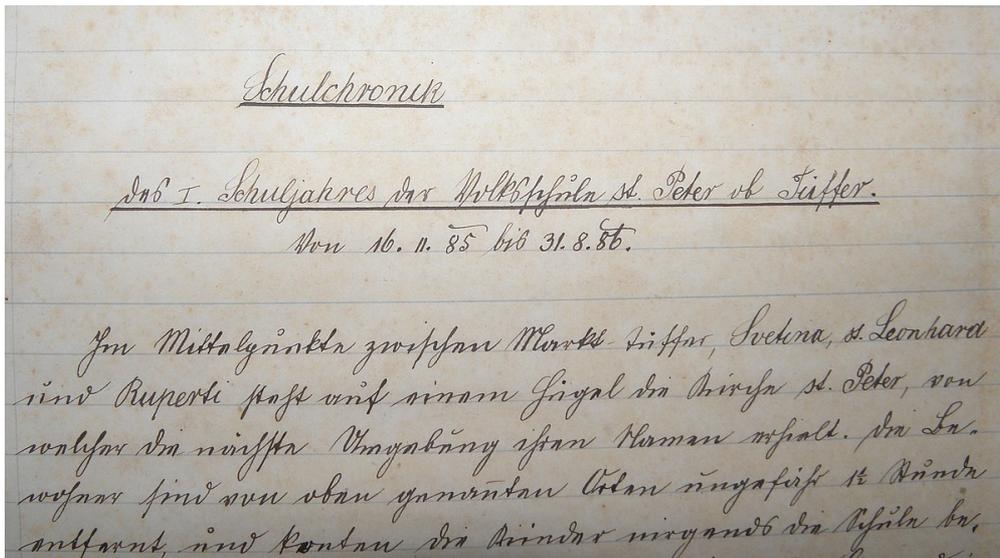
Viri:

1. Šolske kronike 1946/1966, 1966/1987, 1987/2000, 2000/2007
2. Fotografije: arhiv šole

PODRUŽNIČNA ŠOLA REKA – OD NEKOČ DO DANES

Vas Reka, v kateri se nahaja OŠ Primoža Trubarja Laško, podružnična šola Reka, leži na povprečni nadmorski višini 380 m, na desnem bregu potoka Reka. Čez potok, na katerem so se v preteklosti oglašali mlini, pogled seže na bližnji Drenov hrib in naselje Olešče. Iz Laškega je vas oddaljena približno 7,5 kilometrov.

Prve vrstice, zapisane v prvo knjigo šolske kronike v davnem letu 1885

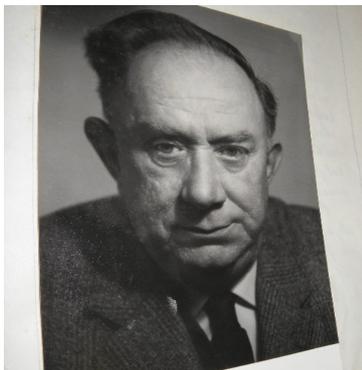
Šolstvo na Reki se je začelo že daljnega leta 1885 (torej pred 125 leti) v preurejeni nekdanji gostilni na zahodnem hribčku nad današnjo šolo in od takrat so ohranjeni tudi prvi zapisi v šolsko kroniko. Krajevni leksikon iz leta 1976/III pa omenja šolo že v letu 1882. Prvo leto je obiskovalo šolo 62 otrok. Ker je število šoloobveznih otrok naraščalo, je postala šola premajhna. Novo šolsko poslopje je leta 1901 zgradil, za 9650 goldinarjev, podjetnik Andrej Stegenšek iz Tevč. V tej zgradbi poteka pouk še danes. Šola je letos stara 109 let. Število učencev se je iz leta v leto spreminjalo, prav tako tudi število razredov in s tem posledično tudi organizacija pouka. Mnogo šolskih let so otroci pridobivali znanje v kombiniranih oddelkih dveh ali pa tudi treh razredov.

Za vrsto šolskih let v preteklih dveh stoletjih so kronike šole pisane v nemškem jeziku (hranijo se v Zgodovinskem arhivu v Celju), zato v tako kratkem času, ki smo ga imeli na voljo za predstavitev šole, ni bilo mogoče razbrati vseh pomembnih podatkov.

Fotografija učencev pred šolo Reka med leti 1922 do 1925.

Med mnogimi učitelji, ki so poučevali na šoli, je bil tudi znani mladinski pisatelj Tone Seliškar (1922 – 1925). Šolnike je s svojim obiskom počastil tudi 47 let kasneje.

Med II. svetovno vojno je eden izmed nemških učiteljev sežgal vse slovenske učne knjige, celotno knjižnico in arhiv, prav tako je med vojno zgorela tudi polovica šole (29. dec. 1944, vir:KL, 1976), drugo pa so pogasili krajanji, da se ni ogenj razširil na vas. Po vojni so šolo popravili in pouk se je nadaljeval.

Šola v času 2. svetovne vojne (1942)

Pouk sedaj poteka v kombiniranem oddelku (1. in 2. in 3. razred, odvisno od števila otrok). Delo v kombiniranem oddelku je zelo specifično in s seboj prinaša posebno organizacijo šolskega dela v vsaki šolski uri. V šolo prihajajo učenci z Reke, iz bližnjih vasi in zaselkov Tevče, Olešče, Padež, Požnica in Ojstro. Na šoli je za polovični čas zaposlena kuharica, ki pa opravlja tudi delo snažilke, in ena učiteljica. V dopoldanskem času se izvaja pouk, organizirano pa je tudi varstvo vozačev po pouku do pol druge ure.

Za učence so organizirane različne interesne dejavnosti, ki pa se z leti spreminjajo: bralna značka, šolska hranilnica in ustvarjalni krožek, računalniški krožek ... Z združenimi močmi pripravljamo ustvarjalne, kulturne, naravoslovne, tehniške in športne dneve, slednje pa že dve leti združujemo s PŠ Rečica, tako da spoznavamo tudi ostale kraje v naši okolici. Tradicionalno že več let pripravljamo kulturno prireditev Veseli oder, na kateri se učenci s pesmijo, igro, skeči in plesom predstavijo staršem in krajanom. Vsako drugo leto nastopamo na prireditvi za starejše občane in krvodajalce KS Marija Gradec. Poleg rednega šolskega dela opravljamo še kakšno drugo zanimivo dejavnost. Tako smo že sodelovali v mednarodnem projektu Pasavček - Red je vedno pas pripet, pripravljali delavnice (novo leto, delavnica ob veliki noči, srečanja z dedkom Mrazom, lovцем, velikonočnim zajcem ...), izdelali knjigo o sebi in naših družinah, sodelovali z delavnico na kulturnem dnevu ob Trubarjevem letu, izvajali delček programa FIT Slovenija, se vključevali v projekt Evropska vas ...

V tekočem letu (2009/10) na naši šoli vse leto gostimo učence in učiteljice podružnične šole Šentrupert. Za njih se gradi nova šola na stari lokaciji.

Število učencev na šoli upada in usoda naše šole z leti tako ostaja ne dorečena. Za sedaj nas je le peščica, a z majhnimi in pridnimi rokami veliko zmoremo.

Kadar nam v učilnici postane pretesno, stopimo skozi šolska vrata in odpre se nam pogled na največjo učilnico življenja – naravo, kar s pridom izkoriščamo.

Vodja šole: Cvetka TERŠEK

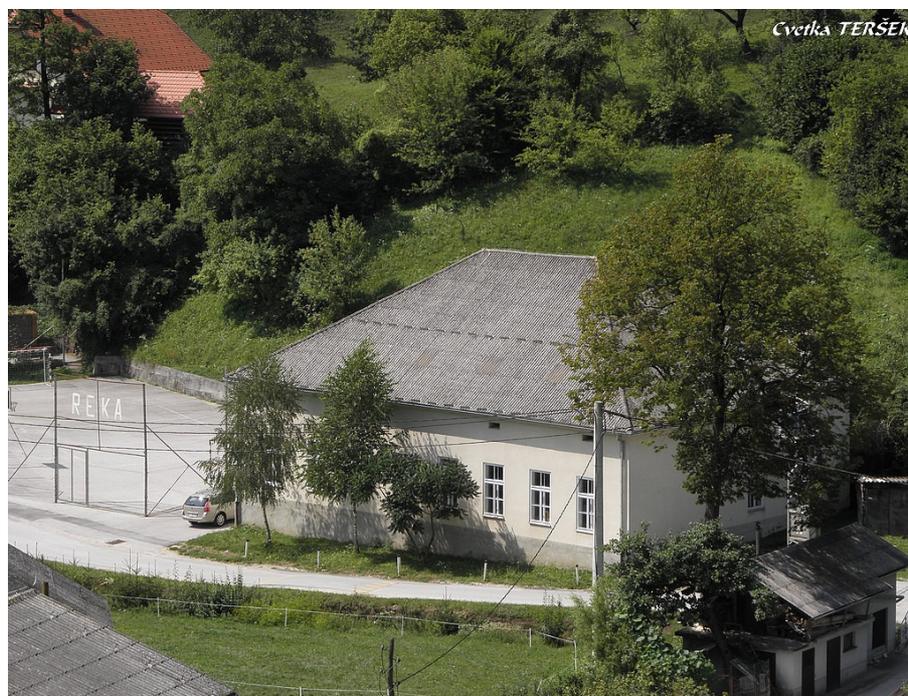
Vsi šolarji "najmanjše" šole v občini Laško na največjem stolu v Sloveniji. 2007/08

Pogled na PŠ Reka in dolino potoka Reka

Naša šola je stara 109 let

Pogled na šolo v maju 2010

Ob 50. obletnici delovanja šole v letu 1935/36 je takratni upravitelj in učitelj Jože Velkaverh napisal tole pesem, posvečeno reški dolini, učenci pa so jo predstavili na takratni svečani prireditvi.

Oj, Reka, činka ti dolina,
od vseh v nič devana kotlina,
jeseni v blatu in spomladi,
pa vendar te imamo radi.

Kakor si lepa v majskem cvetju,
od dela znojna si v poletju.
Ko v hudi zimi veter brije,
te sneg vso čez in čez pokrije.

Ko so zameti po vseh potih,
počivaš, ždiš v samotnih kotih,
v molitvi čakaš božje volje,
da bi že vendar bilo bolje.

Viri:

1. Šolske kronike
2. Mulej, I.: Sto let slovenske šole v Laškem
3. Arhiv fotografij na šoli

PODRUŽNIČNA ŠOLA ŠENTRUPERT – BILO JE ...

Na obrobju Kozjanskega leži kraj Šentrupert na nadmorski višini 577 m. Od matične občine Laško je oddaljen 12 km, od sosednjega mesta Šentjur pa 9 km.

Šolstvo ima v Šentrupertu zametke že davnega leta 1822. V tem času so prostor za učilnice pogosto našli v župnišču ali v večji kmečki hiši. Prelomnica je bila leta 1848, ko se je šolstvo reorganiziralo tako, da je pouk v osnovnih šolah potekal v maternem jeziku. Pisni viri, ki so ohranjeni, so žal pisani lastnoročno v nemškem jeziku, zato so zelo težko berljivi. Za njihovo obdelavo bi bila potrebna obširnejša študija strokovnjakov za to pisavo, kar pa je v tem kratkem času nemogoče. Redna šola enorazrednica je začela delovati leta 1854. Zgradba, ki je bila leta 2009 porušena, je bila zgrajena 1897. leta.

Med drugo svetovno vojno je bila šola minirana in požgana. Številni pisni viri o tem so se za vedno izgubili. Pred vojno je bila šola štirirazredna. Leta 1941 so prišli okupatorjevi učitelji in začeli vzgajati otroke v nemškem duhu. Vaščani niso radi pošiljali otrok v šolo. Od septembra 1944 do 29. oktobra 1945 pouka v Šentrupertu ni bilo, nato pa je potekal v gostilniških prostorih pri Sevškovih. Starši so z navdušenjem ponovno pripeljali svoje otroke v šolo, saj so vedeli, da bodo njihovi otroci lahko zopet imeli pouk v svojem maternem jeziku. Takrat je bilo vpisanih 210 otrok. Sprva sta poučevali dve učiteljici, ki sta se takoj povezali s krajani, da bi s skupnimi močmi obnovili porušeno šolsko poslopje.

V šolskem letu 1946/47 je bilo vpisanih 113 otrok v štirih oddelkih. Poučevali sta dve učiteljici, pouk je potekal dopoldan in popoldan. Zaradi hude zime, ki je bila januarja 1947. leta, so šolo začasno zaprli. V razredih je bila temperatura od -3 do 6°C, otroci pa so bili slabo oblečeni. Leta 1949 je začela na šoli za socialno ogrožene otroke delovati mlečna kuhinja.

Kraj Šentrupert se je leta 1952 preimenoval v Breze in s tem tudi šola v OŠ Breze. Leta 1957 je v šoli zasvetila prva žarnica. V šolskem letu 1959/60 je bil zgrajen učiteljski dom,

v katerem so bili še krajevni urad, zdravstvena ambulanta in pošta. V tem šolskem letu je učni uspeh prvič presegel 90 %, ker je bil sprejet zakon o napredovanju z negativno oceno. V šolskem letu 1961/62 se je število vpisanih otrok povečalo, zato učilnici v stari stavbi nista več zadoščali. Pouk je potekal tudi v kletnih prostorih učiteljskega doma, ki pa je bil v zelo slabem stanju. V šolskem letu 1962/63 je bila tudi zelo huda zima, ki je trajala od 1. novembra in vse do srede aprila. V času zimskih počitnic je zapadlo več kot meter snega, zato so bile le-te podaljšane še za 14 dni. Tega leta je bil šoli odvzet učiteljski blok, ki ga je prevzela Stanovanjska skupnost Laško. Učitelji so morali plačevati najemnino. Šoli so bili odvzeti tudi kletni prostori v bloku, kjer je bila odslej trgovina.

Prostorska stiska na šoli se je povečala, zato je bilo treba resno razmišljati o širitvi šole. Šolsko leto 1966/67 je bilo zopet prelomno leto za šolo Breze, graditi so začeli prizidek s tremi učilnicami in sanitarje.

Stara stavba s prizidkom iz leta 1967

Prvega septembra 1968 se je šola pedagoško priključila k OŠ Primoža Trubarja Laško, finančno pa je ostala samostojna do 31. decembra tega leta. Leta 1976 se je pričelo ukinjanje osemletnega šolanja v Brezah, učenci petega razreda so se prešolali v OŠ Primoža Trubarja Laško in v OŠ Franja Malgaja Šentjur.

Objekt PŠ Breze je bil že več let v zelo slabem stanju, zato je bilo v letu 2001 izdelano strokovno mnenje, da so na obstoječem objektu nujni sanacijski ukrepi (konstrukcija stropa ni bila ustrezno dimenzionirana, stene v spodnjem delu objekta so bile zaradi neustrezne izolacije načete in vlažne, v stenah so bile številne razpoke, na strehi je bila salonitna kritina, povišana je bila koncentracija radona v prostorih ...). Med drugim je bilo tudi zapisano, da sanacija ne bo rešila funkcionalnih nepravilnosti objekta, tako da je iz ekonomskih razlogov priporočljiva nadomestna gradnja.

Od leta 1979 pa do leta 2003 so bili na šoli štiri razredi z različnim številom oddelkov, odvisno od števila otrok. V šolskem letu 2003/04 se je pričelo izvajati devetletno šolanje in od takrat pa do šolskega leta 2008/09 je bila šola petrazredna. Leta 2008 je občina Laško poslala prijavo na Javni razpis za sofinanciranje investicij na področju predšolske vzgoje in osnovnega šolstva v Republiki Sloveniji za vključitev v proračunsko leto 2009. Na razpisu ni bila uspešna. Kljub temu je občina Laško z Ministrstvom za šolstvo in šport našla rešitev, saj so v letu 2009 odobrili interventna sredstva.

Šolsko leto 2008/09 je bilo zadnje leto za učence in učitelje v tej stavbi. Jeseni 2009 so obstoječi objekt zrušili in postavili temeljni kamen za novo šolo.

Šola danes

Učenci in učitelji smo zato v šolskem letu 2009/10 gostje na PŠ Reka in z veseljem čakamo na otvoritev nove šole, v kateri bo tudi telovadnica, oddelek vrtca, krajevna skupnost, mladinski prostor, prostor za kulturno društvo in krajevna knjižnica.

Šola jutri

Kakšno je delo na podružničnih šolah, najbolje vedo učitelji, ki so vrsto let poučevali na njih. Nekateri so na podružnicah začeli svojo poklicno pot, si tam ustvarili kariero in se tam tudi upokojili. Iz roda v rod so prenašali številne tradicije kraja. Ne da se na kratko naštetih vseh učiteljev, ki so ohranjali in negovali identiteto Šentruperta, a vseeno je tu zapisana peščica učiteljev, ki so tu poučevali, bili ravnatelji ali vodje šole in pripomogli k temu, da je šoli uspelo preživeti.

Fanika Muren Sitar, Dominik Gnus, Tomo Korošec, Alojz Jazbec Peter Kovšek, Margareta Župančič, Marija Trdina, Sonja Radolič, Ferdinand Žager, Alojz Jankovič, Irena Mulej Kotar, Alojzija Kapel, Zora Hrastnik, Roman Boben, Vera Stefancioza, Tone Križ, Alojz Cepuš, Irena Gaberšek.

Majhno je lepo, pa ne le to. Majhno zahteva posebno nego, odgovornost in zaščito. Če vsega tega ni v učiteljih, ki so zaposleni tu, njihovih ravnateljih, krajanih, svetnikih, županih in državnih službah, potem počasi in zagotovo umre v senci velikih. S šolo pa umre tudi košček identitete tistega kraja.

Vodja šole: Irena GABERŠEK

Viri:

1. Šolske kronike
2. Arhiv fotografij na šoli

PODRUŽNIČNA ŠOLA VRH - IZ NAŠE OSEBNE IZKAZNICE

Vrh nad Laškim – prijazna gručasta vas, nekdam imenovana Sv. Lenart. Na hribčku nad vasjo stoji župnijska cerkev Sv. Lenarta, prvič omenjena leta 1443. Zdajšnjo stavbo pa so postavili v letih 1720-1738. Poleg cerkve je podružnična šola osnovne šole Primoža Trubarja iz Laškega. Zasilno šolo so v tem kraju odprli leta 1863, redni pouk v njej pa se je začel leta 1871. Do kdaj je potekal pouk v tej šoli ni znano. Danes je ta šola preurejena v stanovanjski objekt.

Zgodovina šole na današnji lokaciji je zapisana od leta 1920 naprej, saj je vsa dokumentacija iz preteklih let zgorela skupaj s prejšnjo šolsko stavbo. Pouk v sedanji stavbi se je začel leta 1920 za 1. in 2. razred. Z leti so se ustanovljali vedno višji razredi, tako je leta 1929 obiskovalo pouk 297 otrok v štirih razredih. Za šolsko leto 1941/42 je šolska kronika zapisana v nemškem jeziku. Od tega leta pa do leta 1945 pa ni podatkov. Z letom 1954 postane osnovna šola popolna osemletka, s 145 učenci. Po trinajstih letih samostojnega delovanja se je združila z OŠ Primoža Trubarja Laško in postala njena podružnična šola, kar je še danes. Pouk se je izvajal v kombiniranih oddelkih tudi na predmetni stopnji, v dveh izmenah. Prostor, čas, organizacija dela, upad števila otrok in materialno stanje so bili vzrok, da je nastal načrt o prešolanju otrok iz podeželja. V letu 1980/81 je prišlo do končnega prešolanja otrok predmetne stopnje. Leta 1982 naša šola postane ponovno štirirazrednica. Že v naslednjem letu se organizacija dela spremeni in naša šola postane celodnevna osnovna šola (COŠ) do leta 1988. Od leta 1988 do danes število učencev na šoli niha, saj prehaja od kombiniranih na čiste oddelke. Na šoli sta tako dva ali trije oddelki. Leta 2003/04 se tudi pri nas začne devetletno osnovno šolanje. Z uvedbo tega programa se šolanje na naši šoli podaljša za eno leto, zaključijo s petim razredom. Pri nas se takoj pojavi prostorska stiska, manjka nam ena učilnica. Majhno jedilnico spremenimo v učilnico, jemo pa v telovadnici.

To šolsko leto v naš hram učenosti prihaja 40 učencev. Poleg rednega pouka jim nudimo: varstvo vozačev, zajtrk, malico, kosilo in podaljšano bivanje do 15.30 ure.

V šoli so poleg učilnic ves čas tudi stanovanjski prostori. Ob šoli je veliko šolsko igrišče, dolgo časa se je obdeloval šolski vrt, travnate površine s sadnim drevjem in zelene površine z okrasnim grmičevjem in cvetjem.

PRIDOBITVE, POSODOBITVE

Čas in način življenja je prinašal že od vsega začetka določene izboljšave. A iz zapisanega v kroniki je zaznati, da so bile podružnične (podeželske) šole deležne manjše in kasnejše obnove kot matična šola. Vzdrževalo in obnavljalo se je običajno najnujnejše. Pomembna pridobitev je bila električna napeljava – 1956 je v šoli zasvetila žarnica. Pomembne posodobitve so bile leta 1981: k šoli je bila prizidana kotlovnica, posodobljeno je bilo ogrevanje šole (centralna kurjava na trdo gorivo), položen parket v učilnicah, z lesom obloženo stopnišče. Temeljite obnove je bila deležna tudi leta 1997: menjava oken, pleskanje učilnic, brušenje in lakiranje parketa. To leto so se izkazali tudi starši in donatorji, ki so s prostovoljnimi prispevki in udarniškim delom uredili okolico šole – asfaltiranje poti do šole in mimo nje ter del igrišča, na površinah ob šoli so postavili klopi in mize, tobogan ter gugalnice. 1999 smo zopet posodobili ogrevanje šole prešli smo na ogrevanje s kurilnim oljem. Leta 2003 se je razširilo in v celoti asfaltiralo šolsko igrišče. V počitniških mesecih leta 2006 je bila zamenjana kritina na šoli (prej salonit), nameščeni novi žlebovi in parket v telovadnici. Dolgoročna želja učencev, krajanov in nas zaposlenih je, da bi dobili prizidek in da bi šola pridobila novo preobleko (fasado) – mogoče pa lahko upamo, da bi dobili novo šolo.

ZAPOSLENI

Iz razpoložljivih zapisov v šolski kroniki (1918-1940) vidimo, da je v tem času službovalo 35 učiteljev. Večina jih je poučevalo zelo kratek čas, le redki so izjema.

Adalbert Jovič 16.10.1926 - 12.1.1927
 Zlata Albert 1.11.1926 - 20.11.1926 - Galfano
 Viljem Jus - 25.11.1926 (traja pri hokrovačju) 1927 in Franek
 Julij Skarvanč 12.1.1927 - 1928 in Horst pri Slovci
 Josifina Jaktor 1927 do 6.8.1937 - Škofje
 Prideris Leskoba 1927 - do 1927 - Franek pri Slovci
 Ana Lavrič 1927 - 1930
 Marija Jovič 1927 - 1928

Ferdinand Vidmar 1.2.1928 do februarja 1935 - Franek
 Jela Vidmar 1928 - februarja 1936 - Franek
 Ana Kobilica ~~1928~~ 1936 - 1932
 Angelika Škofar 1932 do jan. 1935 - Franek pri Slovci
 Pranciška Horst 1.11.34 - 12.10.1937
 Ana Jovič 1.7.34 - (1945)
 Zofija Skarvanč 1934 do 1.7.1935 - Franek

Delna kopija izpisa iz šolske kronike (1918-1940)

Od 1945 -1980 jih je bilo več. Prihajali in odhajali so iz različnih krajev in za različno dolgo. Iz zapisa ugotovimo, da se nekaterih še spomnimo in jih prav dobro poznamo.

11.	Capri Drago	1952	Reka nad Lestem			incl. upr.
12.	Prilaj Sonja	1956	Mambičur	1956	Biže pri Ruzah	
13.	Kogoda Iranka	1952	Šmilc pod Mansovim	1958	Biže pri Ruzah	
14.	Sodar Gabriel	1954	Gubina	1960	Lolava	
15.	Velikonja Marija	1956	Jurhlova	1967	Luča	
16.	Lipnik Cecilija	1957	Malenica	1958	Logatec	
17.	Coronick Valentina	1958	Malenica	1962	Lilovč	Boštjan Št. 1959
18.	Št.Št. Goris	1959	Prstina ob Lolci	1962	Št.Št.	
19.	Capri Nadažka	1960	Malenica	1962	Št.Št. 1962	Št.Št. Št.Št.
20.	1958 Drago	1961	Malenica	1970	Laško	
21.	Grabar Margarita	1962	Malenica	1970	Laško	Boštjan Št.Št.

Priimek in ime	Prihod		Odhod		Opombe
	čas	odkaj	čas	kam	
Žabkar Ana	1. 8. 1966	nameščena	1970	Račica pri Laškem	
Šerica Stanislav	1. 10. 1962	Lim. Toplice			
Jeršičar Tone		nameščem			
Štigl Nada	1966 2. 9.	nameščena	1970	Kranj	poročba Ankele
Čepelc Ivanka	1967 16. 9.	nameščena			poročena Jeršičar
Čmars Jrago	1970	Koper			
Čmars Erika	1970	Mazeniga			
Čradič Marija	1970	nameščena			
Čmišak Mira	1970	Šmartno pri Lipici			

Delna kopija izpisa iz šolske kronike (1940-1980)

Obdobje od 1980 leta dalje nam je bližje, zopet pa se učiteljski kader na šoli malo spreminja. Nekaj je takih, ki na šoli poučujejo ali so poučevali več kot deset let. Sama na tej šoli poučujem že triindvajseto leto.

Vodenje šole je bilo nekoč v domeni šolskih upraviteljev, danes pa smo to vodje šol. Pomembno ime vodstvenih delavcev je bil učitelj Drago Cepuš, ki je delal na šoli več kot trideset let. Glavno vodenje pa je s strani ravnatelja matične šole.

Vodja šole: Marija KOTAR

Šola danes.

Viri:

1. Šolske kronike
2. Mulej, I.: Sto let slovenske šole v Laškem
3. Arhiv fotografij na šoli

ZGODOVINA ŠOLSTVA V LAŠKEM

Pripravila in uredila:

Petra VELIKONJA

Lektorirala:

Romana JUVAN

Izdala in založila:

OŠ Primoža Trubarja Laško

2010